

IMPERIET.

EN STUDIEBOK OM EUROPEISKA UNIONEN

IMPERIET.

EN STUDIEBOK OM EUROPEISKA UNIONEN

“Sometimes I like to compare the EU as
a creation to the organisation of empires.
We have the dimension of Empire”

José Manuel Barroso
EU-kommissionens ordförande
juli 2007

© Max Andersson
Tankesmedjan Annorlunda och Murbruk förlag 2009
Grafisk form: Jonas Enqvist
Tryckeri: STC
ISBN: 978-91-977832-3-1

Innehållsförteckning

Inledning: Det behövs mer kunskap om EU 10

Från Paris till Lissabon 12

Det odemokratiska EU 20

I Bryssel kan makten köpas för pengar 36

EU-staten 42

Euronationalismen 48

EU och ekonomin 56

EU som hot och syndabok 64

Utrikespolitiken 74

Militärprojektet 82

Unionens murar mot omvärlden 88

EU och miljön 94

Propagandaapparaten EU 100

Myter och fakta om EU 106

EU-frågan 112

Utanför EU 122

Dags att göra som Grönland 126

Litteraturförteckning 130

INLEDNING:

Det behövs mer kunskap om EU!

Besluten i Bryssel påverkar allt ifrån utrikespolitiken till vilka gifter som ska få finnas i maten på våra köksbord. Lagar som påverkar vår vardag stiftas ofta utan att människor känner till att det är i EU som besluten tagits. I juli 2005 förbjöds till exempel fildelning i Sverige, och det blev olagligt att ladda ner upphovsrättsskyddade filmer och musik från internet. Den lagen är minst sagt omdiskuterad, men vad det sällan talas om är att det var EU som bestämt att Sverige skulle förbjuda fildelning.

Om EU bara var en massa tråkiga byråkrater som slösade bort skattepengar på en dålig jordbrukspolitik och liknande så vore det inte så mycket att bråka om. Men problemet är att en väsentlig del av svensk politik numera avgörs i EU. Det har blivit betydligt svårare för vanliga människor att påverka och utkräva ansvar.

Ett av problemen med den svenska EU-debatten är att den till stor del består av ytliga slagord. När de konkreta sakfrågorna diskuteras är det ofta flera år efter att de avgörande besluten redan har fattats i EU. Det är sällan

man diskuterar vad EU är, hur det verkligen fungerar, hur det kan förändras, och om det överhuvudtaget är en bra idé att vara med. För den som försöker hitta information om EU i skolor och på bibliotek finns nästan bara unionens egna broschyrer och annat material med EU-positiv vinkling att tillgå. Det är därför vi har skrivit den här boken.

Unionen är en stor organisation, och den är ofta krånglig. EU:s fördrag är resultat av maktkamp och kompromisser, och de är inte skrivna för att vara läsliga. Men EU-frågan är inte alls svår att förstå. Det är bara en av många politiska frågor. Det är inte svårare att ta ställning i EU-frågor än vad det är att välja parti i valet till riksdagen. De flesta människor är kapabla till att ta ställning till om vi ska låta beslut fattas demokratiskt eller icke-demokratiskt, till om Sverige ska eller inte ska kunna behålla kollektivavtalen, till om vi ska ha en flyktingpolitik som baserar sig på solidaritet eller på EU:s stängda gränser.

I den här boken redogör vi för hur EU bildades, hur systemet fungerar, hur EU håller på att utvecklas, och varför vi tycker att nackdelarna med projektet överväger. Den åsikten behöver man förstås inte dela för att läsa boken. Boken kan användas av alla som vill ha en balanserad motvikt till den EU-positiva information som finns på våra skolor och bibliotek i dag.

Max Andersson, maj 2009

Från Paris till Lissabon

Det som nu heter EU bildades framför allt för att stärka västmakterna i början av det kalla kriget. På ett drygt halvsekel har projektet gått från ett ekonomiskt samarbetsprojekt mellan sex länder till en union med tjugosju medlemmar.

Vad är väl en bok om EU utan en historisk genomgång? I det här kapitlet går vi kort igenom EU:s grundande, utvidgningar, och de viktigaste fördragen.

Europeiska gemenskaperna

År 1951 undertecknade sex länder ett internationellt fördrag – Parisfördraget – och bildade därmed Kol- och stålgemenskapen. De sex länderna var Frankrike, Västtyskland, Italien, Belgien, Luxemburg och Nederländerna. Den nya organisationen innebar att dessa länder införde en gemensam kontroll över produktionen av kol och stål. Kol- och stålgemenskapen var det första steget på väg mot EU:s grundande. Som EU:s födelseår brukar man dock räkna år 1957. Det var då samma sex länder slöt det betydligt mer omfattande Romfördraget, vilket innebar att länderna bildade den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) med gemensamma regler för handel, tullar och jordbruk. Samtidigt grundade de också Euratom som skulle samordna medlemsländernas kärnkraftsindustri.

Dessa tre institutioner slogs 1967 ihop till Europeiska gemenskaperna (EG).

EU och kalla kriget

Det går inte att förstå EU:s grundande om man inte känner till den tid då det grundades. 1950-talet var en tid av avkolonialisering och växande internationella spänningar. Under decenniets första år pågick ett blodigt krig i Korea mellan FN under ledning av USA på den ena sidan och ett Nordkorea som stöddes av Kina och Sovjetunionen på den andra. Egypten nationaliserade Suezkanalen 1956 vilket ledde till krig i Mellanöstern. Frankrike drevs ut ur Indokina. Sovjet slog brutalt ned uppror i Östtyskland och Ungern. Västmakterna behövde stärka sig inför konflikten, och många människor fruktade att ett tredje världskrig mellan öst och väst var oundvikligt.

Men när EU skriver sin egen historia så är det något annat som står i centrum. På EU:s officiella hemsida (<http://europa.eu>) kan man läsa att:

”EU grundas för att få slut på de blodiga krigen mellan grannländerna, som gång på gång hade orsakat så mycket mänskligt lidande och till slut ledde till andra världskriget. Från och med 1950 börjar en rad europeiska länder samarbeta ekonomiskt och politiskt för att bevara freden.”

Unionen framställer sitt grundande som bara ett fredsprojekt. Men det är lätt att konstatera att den bilden har ganska lite med den historiska verkligheten att göra. Det fanns flera anledningar till att EG bildades, men den viktigaste var maktkampen mellan öst och väst. Grundandet var ett sätt att stärka västsidan militärt och ekonomiskt.

Efter andra världskriget kontrollerades det besegrade Tyskland av krigets segrarmakter (USA, Sovjetunionen, Storbritannien och Frankrike) och landet saknade rätt till egen armé och rustningsindustri. Men alliansen mellan segrarmakterna tog snart slut. Perioden mellan krigsslutet 1945 och Berlinmurens fall 1989 kännetecknades av kapprustning mellan å ena sidan USA och Nato och å andra sidan Sovjetunionen och Warszawapakten.

Tyskland delades upp i Västtyskland (USA-allierat) och Östtyskland (Sovjetallierat). USA ville utnyttja Västtysklands resurser och öka industriproduktionen, men förslaget om att återupprusta Tyskland var kontroversiellt, inte minst i Frankrike. Det var först genom Kol- och stålgemenskapen – där kontrollen över industrin överlämnades till en internationell myndighet med starkt franskt inflytande – som Frankrike kunde gå med på detta.

För Frankrike var det också viktigt att Europa skulle kunna bli en självständig kraft i det kalla kriget. Detta bör man också se mot bakgrund av den europeiska kolonialismens sönderfall. Under decennierna efter andra världskriget befriades sig kolonierna en efter en: Indien, Algeriet, Vietnam med flera. Västeuropas kolonialmakter förlorade sin ledande roll i världen. Genom att ena sig hoppades kolonialmakterna kunna behålla den ekonomiska makten över den fattiga världen.

Från EG till EU

Grunden för EG och EU är internationella fördrag mellan medlemsstaterna. Fördragen innehåller bestämmelser om hur besluten ska tas, och vilken makt medlemsstaterna har överlåtit till unionen. Fördragen är helt enkelt EU:s grundlag.

När EG bildades upprättades en kommission, ett parlament, och en domstol. Den så kallade EG-domstolen har fått långtgående rätt att tolka fördragen. Det tolkningsutrymme som domstolen använt sig av maximalt, och den har gång på gång fällt domar som utvidgat EG/EU:s makt över medlemsländerna. I sina domar har EG-domstolen bland annat slagit fast att unionens fördrag står över medlemsstaternas lagar (inklusive deras grundlagar), och att ett medlemsland inte har rätt att förbjuda miljöfarliga varor för att skydda miljön eller sina konsumenter, eftersom domstolen anser att en vara som är tillåten i ett land ska vara tillåten i alla.

Den första utvidgningen av EG ägde rum 1973 då Danmark, Storbritannien och Irland blev medlemmar. Norge hade också ansökt om medlemskap, men väljarna röstade nej i en folkomröstning. Även i Danmark och Storbritannien fanns en hel del tvekan inför projektet. Det bidrog till att de mer ambitiösa planerna om ökad överstatlighet, som till exempel Wernerrapportens förslag om att upprätta en valutaunion, fick läggas på hyllan i några år.

I början på 1980-talet fick EG ny kraft och Romfördraget ändrades genom den så kallade Enhetsakten som trädde i kraft 1987. Därigenom fick EG rätt att fatta majoritetsbeslut (det vill säga medlemsländerna kunde inte lägga in veto) på ett stort antal områden som hade med den inre marknaden att göra.

Maastrichtfördraget som utarbetades 1991 var den dittills mest omfattande ändringen. Det var nu som EG blev Europeiska unionen (EU). Det slogs fast att EU skulle få en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, en gemensam valuta, och unionen började få makt att bestämma på områden som polissamarbete, yttre gränskontroll, flyktingpolitik, domstolväsende med mera. Danmark röstade nej till Maastricht-fördraget i en folkomröstning 1992, och det var först efter att danskarna

blivit lovade att få vissa undantag från fördraget som det röstades igenom året därpå.

EG eller EU?

En sak som kan vara förvirrande till dess att man vänjer sig, är att förkortningen EG fortfarande används i olika sammanhang, trots att organisationen som helhet har bytt namn. Romfördraget kallas till exempel för EG-fördraget. Den lagstiftning som har stiftats med hänvisning till Romfördraget kallas EG-rätt, och det gäller särskilda regler just för EG-rätten. EU:s domstol kallas EG-domstolen för att markera att det är särskilt inom EG-rätten som den har det mesta av sin makt.

Nya medlemmar och nya fördrag

Sverige, Finland och Österrike blev medlemmar 1995 efter att ha röstat ja året innan, men Norge röstade ännu en gång nej till medlemskap. Nästa ändringsfördrag, Amsterdamfördraget, trädde i kraft 1999 och flyttade mer makt till EU. Men Frankrike och Tyskland var missnöjda med kompromisserna från Amsterdam och krävde att få mer att säga till om. Det fick de genom Nicefördraget som togs fram år 2000. Fördraget kunde dock inte träda i kraft förrän 2002 eftersom Irland behövde hålla två folkomröstningar innan det blev ett ja.

Med östutvidgningen 2004 fick EU tio nya medlemsstater: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern. Samtidigt lanserades under storslagna former ett förslag till Konstitution för Europa, även känt som EU-konstitutionen. Förslaget innebar att EU skulle ta stora steg mot att bli en stat. EU skulle få en president och en utrikesminister, och de stora medlemsstaternas makt skulle stärkas ytterligare.

Efter att Frankrike och Nederländerna hållit folkomröstningar år 2005 och röstat nej till EU-konstitutionen bestämde sig EU:s ledare för att ta en så kallad tankepaus. Och efter två år presenterades istället Lisabonfördraget. Det nya fördraget hade i princip samma innehåll som EU-konstitutionen, men vissa symboliska förändringar hade gjorts. Till exempel så nämns inte längre EU-flaggan och Europahymnen i

fördraget. Lissabonfördraget har när detta skrivs godkänts i 25 av EU:s medlemsstater, men det enda land som har tillåtet folket att rösta om fördraget är Irland. I juni 2008 röstade irländarna nej. Vad som händer med fördraget nu är oklart, men EU:s ledare kommer sannolikt inte att nöja sig med ett nej den här gången heller.

Romfördraget

Undertecknades 1957 och är EU:s viktigaste fördrag. Det officiella namnet är Fördraget om den Europeiska Gemenskapen, och det kallas ibland för EG-fördraget. Det kommer dock att byta namn till Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om Lissabonfördraget träder i kraft.

Maastrichtfördraget

Trädde i kraft 1993. Det officiella namnet är Fördraget om Europeiska unionen, och det är ett av EU:s två huvudfördrag. Det kallas ibland EU-fördraget.

Nicefördraget

Trädde i kraft 2002. Det är ett så kallat ändringsfördrag, och det innehåller de senaste antagna ändringarna av EG- och EU-fördragen. I informella sammanhang används ordet "Nicefördraget" ibland som en samlande beteckning för alla EU:s fördrag så som de ser ut i och med de senaste ändringarna.

EU:s medlemsstater

EU har 27 medlemmar. De ursprungliga medlemmarna var Västtyskland, Frankrike, Italien, Holland, Belgien och Luxemburg. 1973 blev Storbritannien, Danmark och Irland medlemmar. Grekland blev medlem 1981, Spanien och Portugal 1986, Sverige, Finland och Österrike 1995, Malta, Cypern, Ungern, Slovenien, Tjeckien, Slovakien, Polen, Estland, Lettland och Litauen 2004, Bulgarien och Rumänien blev medlemmar 2007.

Turkiet, Kroatien och Makedonien har ansökt om medlemskap i EU men ännu inte blivit medlemmar. Marocko har ansökt om EU-medlemskap men fått nej. Norge har röstat nej till medlemskap två gånger (1972 och 1994). Schweiz ansökte om medlemskap 1992 men drog tillbaka sin ansökan. Grönland lämnade EU år 1985 efter en folkomröstning. Storbritannien har också folkomröstat om utträde (1975), men då röstade en majoritet för fortsatt medlemskap.

Lissabonfördraget

Efter att förslaget till Konstitution för Europa röstats ner i Frankrike och Nederländerna 2005 arbetade EU:s regeringar i stället fram det så kallade Lissabonfördraget. Förslagets text har skrivits om, men om man ser till innehållet är det främst fråga om symboliska förändringar.

Lissabonfördraget är ett ändringsfördrag, och det består alltså av ändringar i EU:s två grundfördrag: Romfördraget och Fördraget om Europeiska unionen. Fördraget innebär att EU tar stora steg mot att bli en egen stat. På ett 60-tal nya områden införs majoritetsbeslut. Detta gäller bland annat delar av polis-samarbetet och flyktingpolitiken.

En ny post som Europeiska rådets ordförande inrättas, den så kallade EU-presidenten. Rådets ordförande utses för en period av 2,5 år och kommer att leda arbetet i rådet och ta över en del av de uppgifter som i dag vilar på EU:s ordförandeland.

Medlemsländernas vetorätt på det utrikespolitiska området urholkas. EU får en utrikesminister, vars officiella titel blir den "høge representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik".

Röstningsprocessen i ministerrådet görs om. Enligt det nya systemet behöver ett förslag bara ha stöd av 55 procent av länderna, som ska representera 65 procent av unionens befolkning. De nya röstreglerna innebär att de stora länderna får mer makt.

EU-kommissionens ordförande får mer makt över de andra kommissionärerna, och kommissionen blir mer som en regering med ordföranden som premiärminister. Kommissionen blir också mindre, och istället för att varje land har en egen kommissionär, så införs ett rullande schema.

EG-domstolen byter namn till EU-domstolen.

Flyktingpolitiken harmoniseras. De skrivningar i Nicefördraget som innebär att medlemsländer får ha en mer generös flyktingpolitik tas bort.

EU-parlamentet får mer makt. Huvudregeln när EU ska stifta nya lagar blir att parlamentet får medbeslutanderätt tillsammans med ministerrådet. Parlamentet får också mer makt över jordbrukspolitiken och andra delar av EU:s budget.

Det blir lättare att föra över mer makt från medlemsstaterna till EU.

Fördraget innehåller så kallade passareller. Det är paragrafer som innebär att EU kan avskaffa medlemsländernas vetorätt i olika frågor utan att behöva ändra fördraget.

EU:s medlemsstater förbinder sig att stärka sina militära resurser. Det sägs också tydligt att EU:s gemensamma försvarspolitik "kommer att leda

till ett gemensamt försvar, så snart som Europeiska rådet enhälligt har beslutat det" (artikel 42.2).

EU blir en juridisk person med rätt att ingå internationella avtal.

Det finns också tydliga fördelar med Lissabonfördraget. Bland annat införs en utträdesparagraf, och de nationella parlamenten får möjlighet att titta på förslag till nya lagar och be EU-kommissionen att ändra dem.

Endast ett land har låtit folket rösta om fördraget: Irland – där väljarna röstade nej 2008. Fördraget kan inte träda i kraft om inte alla länder godkänner det. En ny folkomröstning på Irland planeras under hösten 2009.

Det odemokratiska EU

EU är ett system som begränsar väljarnas inflytande. Genom unionen flyttas allt mer makt från folkvalda politiker till tjänstemän och byråkrater som inte går att avsätta eller kontrollera.

ENLIGT EU:S Köpenhamnskriterier kan endast länder med ”stabila institutioner som garanterar demokrati” gå med i unionen. Men trots att samtliga EU-länder har någon form av parlamentarisk demokrati, så är unionen i sig inte demokratisk. Under en lång följd av år har allt fler beslut flyttats bort från väljarnas kontroll och bort från demokratiskt valda organ, till anonyma byråkrater som ingen kan avsätta eller kontrollera. Man brukar därför lite skämtsamt säga att det är ytterst tveksamt om EU skulle ha rätt att gå med i EU.

Ett odemokratiskt system

EU är i grund och botten ett system för lagstiftning. Det är inte en organisation som fungerar på ett demokratiskt sätt och det har heller inte varit avsikten att vara det. EU är ett byråkratiskt system som bygger på principen om elitstyre. När EU grundades ville många politiker skydda systemet från alltför mycket folkligt inflytande. EU-kommissionens ledamöter och bankdirektörerna i ECB måste till exempel svära en ed om att de inte ska ta emot instruktioner från folkvalda politiker.

Ett system utan opposition

I en demokrati måste det finnas en levande öppen debatt, en opposition och en majoritet. När något går fel, eller majoritetens politik misslyckas så blir den utsatt för kritik av oppositionen. Men så går det inte till i EU. I stället tas de politiska förslagen fram genom ett komplicerat samspel mellan EU-kommissionen, EU-parlamentet och medlemsstaternas regeringar i ministerrådet.

Med 27 länder och mängder av politiska motsättningar så skulle man kunna tro att det borde vara många tuffa omröstningar i ministerrådet. Så är dock inte fallet.

Det är mycket ovanligt att något land röstar nej. Under 2008 röstade Sverige bara nej två gånger. Det beror inte på att det saknas motsättningar, utan på att det finns en politisk kultur där länder som är på väg att bli nedröstade förväntas vara goda förlorare och lägga ner sina röster eller rösta ja. Majoriteten brukar då försöka ge dem något

litet i utbyte, eller åtminstone göra ett tillägg som räddar ansiktet på förlorarna.

Det här systemet med att motsättningar tystas ner är ett arv från EU:s diplomatiska förflutna, och det innebär att de politiska konflikterna inte förs offentligt. Det finns vare sig opposition eller majoritet i ministerrådet, och det finns heller ingen att ställa till ansvar. En av systemets grundbultar är att undvika offentlig debatt om viktiga frågor.

Vanliga medborgare har mycket liten insyn i beslutsprocessen och små möjligheter att påverka. Storföretag och lobbyorganisationer som har råd att avlöna experter på heltid för att påverka beslutsfattarna har däremot stort inflytande.

Till viss del är det storleken som är problemet. Ibland är faktiskt småskalighet bättre. I Sverige är det farligt för en regering att göra ett par tusen människor förbannade. Svenska politiker behöver alltså lyssna på sina väljare. Våra val är så jämna att om bara 10 000 väljare byter block så kan det avgöra valet. Sådana problem har inte EU:s makthavare.

EG-domstolen har sista ordet

Det högsta organet inom unionen är EG-domstolen i Luxemburg, som tolkar fördragen och avgör om lagstiftningen i medlemsstaterna stämmer överens med EU:s regler.

Författningsdomstolar finns i en del andra länder (exempelvis USA och Tyskland). Det anmärkningsvärda med EG-domstolen är att den har så pass mycket makt. Många av bestämmelserna i fördragen är väldigt allmänt hållna och därför har EG-domstolen ganska stort utrymme att tolka dem. Det är därför ingen överdrift att säga att EG-domstolen själv är ett lagstiftande organ. Det var till exempel genom beslut av EG-domstolen själv som det har slagits fast att EU:s lagar står över medlemsstaternas. Trots att domstolen har stor politisk makt så är den inte ansvarig inför några väljare.

EG-domstolen har 27 ledamöter, en från varje land, och 8 generaladvokater som tillsätts gemensamt av medlemsländerna. Dess be-

slut kan inte överklagas. Om Lissabonfördraget går igenom kommer domstolen att byta namn till EU-domstolen.

EG-domstolen ska absolut inte förväxlas med Europadomstolen i Strasbourg, vilket man tyvärr ofta gör i svensk debatt. Europadomstolen är kopplad till Europarådet, en mellanstatlig organisation som bildades 1949 och där nästan alla europeiska länder är med. Europadomstolens uppgift är att se till att Europakonventionen om mänskliga rättigheter (som Sverige antog redan 1952) respekteras. Europarådet och Europadomstolen är alltså inte samma sak som EU och EG-domstolen.

EU upphäver mänskliga rättigheter

Ett uppmärksammat fall i Sverige är det så kallade Vaxholmsmålet. Det lettiska företaget Laval un Partneri hade sommaren 2004 fått i uppdrag att bygga om en gammal skola i Vaxholm utanför Stockholm. Men företaget vägrade att skriva på ett kollektivavtal med svenska Byggnadsarbetarförbundet. Eftersom Byggnads misstänkte att Lavalns arbetare fick för låga löner förklarade de företaget i blockad, det vill säga de sade till sina medlemmar att inte arbeta för detta företag.

Bolaget kontaktade polisen för att be dem ingripa mot Byggnads strejkvakter, vilket polisledningen vägrade eftersom Byggnads inte gjort något olagligt utan endast utnyttjat sina demokratiska rättigheter. Den svenska Arbetsdomstolen tog upp fallet och kunde enkelt konstatera att Byggnads blockad var i enlighet med svensk lag. Men frågan var om den var förenlig med EU:s regler om företagens fria rörlighet. I artikel 49 i Romfördraget står:

"Inom ramen för nedanstående bestämmelser skall inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster inom gemenskapen förbjudas beträffande medborgare i medlemsstater som har etablerat sig i en annan stat inom gemenskapen än mottagaren av tjänsten."

EG-domstolen konstaterade i december 2007 att visserligen är fackliga stridsåtgärder en grundläggande rättighet, men å andra sidan måste stridsåtgärderna vara grundade på hänsyn till allmänintresset. I fallet Vaxholm anser EG-domstolen att det var omoti-

verat av Byggnads att sätta Laval un Partneri i blockad.

Domen öppnar för att utländska gästarbetare i Sverige ska kunna betalas betydligt sämre än svenska arbetare. ”Det här innebär att vi får en form av apartheid” sade LO:s avtalssekreterare Erland Olausson till TT. I förlängningen kan det här leda till betydligt sämre löner och arbetsvillkor för alla i många yrken.

Men Vaxholmsfallet rör mycket mer än bara lönedumpning. EG-domstolens utlåtande är en attack på en av våra grundläggande demokratiska rättigheter: strejkrätten. Frågan om huruvida Byggnads gjorde rätt eller ej när de utlyste blockad är inte den viktigaste frågan i det här sammanhanget. I ett demokratiskt samhälle kan det aldrig vara förbjudet att vägra arbeta för ett visst företag.

Strejker är inte förbjudna inom EU, men det finns heller ingen garanti för att de ska vara tillåtna. Det hjälper inte att Sveriges grundlag och FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att strejkrätten är en rättighet. EG-domstolen har beslutat att inom EU går tjänsteföretagens frihet före strejkrätten.

Ministerrådet stiftar lagar

Ministerrådet, som också kallas Europeiska unionens råd, är EU:s viktigaste lagstiftande organ. Det vill säga det motsvarar riksdagen i Sverige. Ministerrådet håller flera möten i månaden, och vilka ministrar som deltar beror på vilka frågor som diskuteras. Om det är EU:s utrikespolitik som ska avhandlas träffas medlemsstaternas utrikesministrar, om det gäller jordbrukspolitiken träffas jordbruksministrarna och så vidare. Ungefär 80 procent av frågorna är redan avklarade genom förhandlingar på tjänstemannanivå innan mötet börjar. Det är i ministerrådets arbetsgrupper som det mesta av EU:s lagstiftning verkligen sker.

På några områden (som blir färre om Lissabonfördraget träder i kraft) måste alla 27 medlemsländer vara enhälliga, men huvudregeln är att beslut fattas med kvalificerad majoritet. Det innebär att minoriteten kan bli nedröstad. Ministrarna har olika många röster beroende på vilket land de kommer ifrån. Tyskland har till exempel 29 röster

och Sverige har 10. Det behövs sammanlagt 255 av 345 röster för att ett förslag ska gå igenom. Om Lissabonfördraget träder i kraft kommer röstviktningen att ändras så att de stora länderna får ännu mer makt på de små ländernas bekostnad.

På många områden kan ministerrådet inte stifta nya EU-lagar ensamt, utan EU-parlamentet har möjlighet att stoppa förslag till nya lagar. Men det är i ministerrådet som det finns resurser att utreda frågor ordentligt, och det är ministerrådet som dominerar processen.

Kvalificerad majoritet

I några fall måste besluten i EU:s ministerråd tas med enhällighet, men i de flesta frågor gäller att besluten kan tas med kvalificerad majoritet. Det innebär att ett förslag måste stödjas av en majoritet av länderna, som tillsammans ska ha minst 255 röster av 345. Det finns också en regel om att de länder som stöder förslaget ska ha minst 62 procent av unionens befolkning.

Ländernas röstetal:

Tyskland 29	Österrike 10
Storbritannien 29	Slovakien 7
Frankrike 29	Danmark 7
Italien 29	Finland 7
Spanien 27	Irland 7
Polen 27	Litauen 7
Rumänien 14	Lettland 4
Nederländerna 13	Slovenien 4
Grekland 12	Estland 4
Tjeckien 12	Cypern 4
Belgien 12	Luxemburg 4
Ungern 12	Malta 3
Portugal 12	
Sverige 10	
Bulgarien 10	

Direktiv och förordningar

Det finns framför allt två sorters lagstiftning i EU: förordningar och direktiv. Förordningar kan vara mycket detaljerade, och slår fast hur någonting ska vara. De EU-regler som brukade reglera hur mycket gurkor får vara böjda stod till exempel i en förordning.

Förordningarna gäller direkt och likadant i alla medlemsländer. Direktiv är däremot ett smidigare verktyg. Det beskriver vilka mål som ska uppnås, och sedan har medlemsstaterna var och en skyldighet att uppnå det målet genom att anpassa sin egen lagstiftning. Här finns ofta mer utrymme för variationer.

Rambeslut

När EU tar beslut inom den så kallade tredje pelaren (som gäller för polisära och straffrättsliga frågor) använder man andra rättsakter. Istället för direktiv använder man rambeslut. Precis som direktiven anger rambeslutens mål, som medlemsstaterna sedan ska uppnå genom att anpassa sin lagstiftning. Till skillnad från direktiven börjar dock inte rambeslutet gälla förrän medlemsstaterna infört dem i sin egen lagstiftning.

Primärrätt och sekundärrätt

Ibland kan det vara bra att veta skillnaden mellan EU:s primärrätt och sekundärrätt. Primärrätten består av fördragen och medlemsstaternas anslutningsavtal. Det är genom primärrätten som medlemsstaterna har överfört makt till EU. Sekundärrätten är den vanliga EU-lagstiftningen och den består framförallt av direktiv och förordningar.

Europeiska rådet

Ungefär fyra gånger om året samlas EU-medlemmarnas stats- och regeringschefer till möte med Europeiska rådet, eller toppmöte som det kallas informellt. Europeiska rådet diskuterar frågor av särskild vikt, och slår fast långsiktiga politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådets roll är hittills inte reglerat i fördragen, men det har fått en allt större roll de senaste åren. Hittills har ordförandeskapet roterat mellan medlemsländerna varje halvår, men om Lissabonför-

draget går igenom kommer Europeiska rådet i stället att få en vald ordförande, en så kallad EU-president. Den som innehar denna post kommer troligen att bli en av EU:s tyngsta makthavare.

Kommissionen – EU:s regering

EU-kommissionen (eller Europeiska kommissionen som det officiella namnet är) är EU:s verkställande organ, den närmaste motsvarigheten till en regering. I dag består kommissionen av 27 personer, en från varje land som utses av landets regering för fem år i taget. Den som blir utsedd till kommissionär måste lova att inte ta emot instruktioner från sina hemländer. I praktiken tenderar dock den franska kommissionären naturligtvis ändå att försvara franska intressen, och den tyska kommissionären tyska intressen och så vidare.

EU-kommissionens kontor ligger i Bryssel och har ungefär 25 000 anställda. Kommissionen har i uppdrag att övervaka att EU:s lagar följs, att genomföra politiken och ta fram förslag på ny lagstiftning. EU-kommissionen har ensamrätt på att ta fram nya lagförslag och har vetorätt i beslutsprocessen.

Det är också kommissionen som representerar EU i de flesta internationella förhandlingar, till exempel inom FN och världshandelsorganisation WTO.

Det finns ingen möjlighet att avsätta enskilda kommissionärer. EU-parlamentet har dock rätt att avsätta hela kommissionen på en gång, men den makten har aldrig använts. År 1998 avslöjades så stora skandaler att parlamentet hotade med avsättning, men i stället avgick hela kommissionen frivilligt. (Sedan kom den tillbaka igen, med undantag av de två mest belastade kommissionärerna.)

Om Lissabonfördraget går igenom kommer antalet kommissionärer att begränsas, och man inför ett rotationssystem. Den förändringen väcker oro. Stora länder som Tyskland och Frankrike kommer säkert att ha folk som lyssnar på dem ändå, men risken är stor att de små länderna förlorar inflytande när de blir av med sina kommissionärer. Lissabonfördraget innebär också att EU-kommissionens ordförande får betydligt mer makt över de andra kommissionärerna, bland annat

rätten att avsätta sina kommissionärer. Den nya rollen påminner allt mer om en president.

EU-parlamentet – ett låtsasparlament

EU-parlamentet (eller Europaparlamentet) är den mest kända av EU:s institutioner. Men det är långtifrån den mäktigaste. EU-parlamentet är trots sitt namn inget riktigt parlament. Till skillnad från riktiga parlament har EU-parlamentet vare sig möjlighet att välja regering, besluta om skatter eller själv stifta lag. Det finns visserligen andra parlament som också saknar något av detta – i länder med presidentstyre som USA brukar regeringschefen utses direkt av väljarna – men även om man jämför med sådana länder är EU-parlamentets ställning svag. EU-parlamentet har inte ens rätten att bestämma att en ny lagstiftning ska tas upp till diskussion. Dess funktion är framför allt att vara rådgivande. Till exempel kan parlamentet lägga fram lagförslag, som kommissionen, om den vill, kan göra till sitt eget och lyfta fram inför ministerrådet. Men kommissionen kan också välja att strunta fullständigt i förslaget och då händer ingenting med det.

Deflesta EU-parlamentariker är ivriga att framhäva sin egen betydelse, och de åker land och rike kring och berättar om EU-parlamentets stora vikt. När det gäller ledamöterna i de andra institutionerna som ministerrådet, EU-kommissionen eller EG-domstolen så är de inte folkvalda och de behöver vare sig göra reklam för sig själva eller den institution de sitter i. De har ju makt på riktigt, och behöver inte tala om den.

Under de senaste åren har parlamentet dock fått mer att säga till om. Parlamentet har till exempel fått inflytande över stora delar av EU:s budget. När EU stiftar lag har också parlamentet blivit medbeslutande med ministerrådet på många områden.

Ministerrådet är fortfarande det viktigaste lagstiftande organet, men den så kallade medbeslutandeproceduren innebär att parlamentet kan stoppa lagstiftning som det inte gillar. Det räcker dock inte med att en majoritet av de närvarande parlamentariker röstar emot för att kunna stoppa en lag, utan det måste vara en majoritet av samtliga EU-parlamentariker. Det innebär att det behövs starka blocköverskridande

majoriteter, ofta mellan Socialistgruppen och det konservativa EPP, för att det ska spela roll vad parlamentet tycker. Det är ett av skälen till att socialdemokrater och moderater ofta röstar lika i parlamentet.

Ett parlament med dåligt rykte

EU-parlamentets officiella säte är i den franska staden Strasbourg nära gränsen till Tyskland, men det mesta arbetet bedrivs i Bryssel, eftersom det vore opraktiskt att hålla till så långt från EU-kommissionen, ministerrådet och lobbyorganisationerna. En gång i månaden packar man ner sina kontor i stora plåtlådor och åker till Strasbourg för att rösta. Det här systemet är både opraktiskt och kostsamt eftersom man behöver en dubbel uppsättning parlamentsbyggnader och det har utsatts för mycket hård kritik, men det är inskrivet i EU:s fördrag och därför i praktiken nästan omöjligt att ändra.

EU-parlamentarikerna sitter fem år i taget, och är för närvarande 785 stycken. Efter valet i juni 2009 kommer de att bli något färre (exakt hur många de blir beror på om Lissabonfördraget går igenom eller inte). Stora länder har fler ledamöter än små, även om de små länderna har lite fler ledamöter per invånare. Detta innebär att även halvstora partier i de små länderna har en möjlighet att få representation i parlamentet. Det minsta landet, Malta, har 5 ledamöter, och unionens största land Tyskland har 99. Sverige har 19 ledamöter i dag, och kommer att ha 18 efter EU-parlamentsvalet 2009. Om Lissabonfördraget träder i kraft får Sverige två ledamöter till.

Tidigare har parlamentariker från olika länder haft olika hög lön, men från 2009 ska alla parlamentsledamöter få samma lön: 7442 euro (cirka 86 000 kronor) i månaden.

Trots den rejält tilltagna lönen inträffar ofta skandaler där ledamöter fuskar med reseersättningar eller reglerna för hur man ska få använda partibidrag. Det är inte ovanligt att ledamöter anställer familjemedlemmar som politiska sekreterare och på det sättet drygar ut hushållskassan.

EU-parlamentariker är ganska anonyma politiker, och de är ofta föredetta som de nationella partierna velat pensionera. Valdeltä-

gandet till EU-parlamentet är lågt. År 2004 röstade bara 45,6 procent av EU:s röstberättigade (37,8 procent i Sverige) och siffran hade varit ännu lägre om inte länder som Belgien och Luxemburg hade haft röstplikt och tvingat medborgarna att rösta. Trots att EU-parlamentets makt har ökat har valdeltagandet minskat för varje val sedan det första EU-parlamentsvalet 1979, då det var uppe på 63 procent.

En del EU-anhängare vill ge EU-parlamentet mer makt eftersom det skulle göra EU till mer av en stat. Utvecklingen går också mot att EU-parlamentet får allt mer att säga till om, på bekostnad av de nationella parlamenten.

Partigrupperna i parlamentet

EU-parlamentets ledamöter sitter inte utifrån vilket land de kommer från, utan de är placerade i partigrupper. Den politiska gruppen i EU-parlamentet har ofta större betydelse för ledamöternas agerande än vad man sagt i valrörelsen och vad det nationella partiet tycker. Några partigrupper har dessutom en ganska hård partipiska där man måste rösta som gruppen tycker.

En sak som skapar viss förvirring i EU-parlamentet är att partigrupperna inte riktigt liknar de vi är vana vid från svensk politik. Det är också vanligt att ledamöter byter grupp eller att grupperna ombildas. Partigrupperna i EU-parlamentet våren 2009 är:

- European People's Party and European Democrats (EPP-ED): Parlamentets största grupp med 288 ledamöter. Här sitter Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans med framför allt traditionella kristdemokratiska partier som tyska CDU/CSU. Här finns också en hel del rätt skumma partier, som spanska Partido Popular som är arvtogare till Francos fascistdiktatur, och Silvio Berlusconi's Forza Italia. Gruppen är starkt EU-vänlig och vill bland annat ge EU egen beskattningsrätt och ett eget försvar.

- Party of European Socialists (PES). Här sitter de svenska Socialdemokraterna med till exempel brittiska Labour, Frankrikes Socialistparti och de tyska Socialdemokraterna. Gruppen har 217 ledamöter.

- Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE): Olika

borgerliga mittenpartier. Från Sverige deltar Folkpartiet och Centerpartiet. 100 ledamöter.

- Union for Europe of the Nations (UNE): Samlar 43 ledamöter från framför allt olika partier långt ute på högerkanten, som Dansk Folkeparti, det italienska Alleanza Nazionale (arvtagarna till Mussolinis fascistparti) och det starkt främlingsfientliga italienska partiet Lega Nord.

- European Greens/European Free Alliance (EG/EFA): Här sitter Miljöpartiet tillsammans med huvudsakligen andra gröna partier. Men även till exempel danska Socialistisk Folkeparti och Scottish National Party, som vill göra Skottland till ett självständigt land. 43 ledamöter.

- Gauche unitaire européenne/Nordic Green left (GUE/NGL): Här samsas svenska Vänsterpartiet med framför allt olika kommunistiska och vänstersocialistiska partier, men även till exempel irländska Sinn Féin och danska Folkebevægelsen mod EU. Har 41 ledamöter.

- Independence/Democracy (IND/DEM): Här sitter bland annat svenska Junilistan och tanken är att samla olika EU-kritiska partier. Här finns också danska Junibevægelsen och brittiska United Kingdom Independence Party. Gruppen har drabbats av flera splittringar och avhopp och har nu endast 24 ledamöter, mot inledningsvis 37.

För att få bilda en partigrupp måste man ha ett visst antal ledamöter och partier som inte lyckats hitta någon grupp att passa in i kallas för ”Den grupplösa gruppen”. Till de grupplösa hör framför allt de främlingsfientliga partier som till och med är för extrema för UNE-gruppen, som till exempel Jean-Marie Le Pens franska Front National.

Byråkraterna har stort inflytande

EU har ungefär 50 000 anställda, varav hälften arbetar på kommissionen. 50 000 människor är inte nödvändigtvis så många människor i alla sammanhang, men för att vara en organisation som nästan enbart sysslar med administration och politik så är det många. EU-byråkratin har ett mycket stort inflytande på de beslut som tas.

De tar både fram förslag och övervakar att besluten genomförs. En viktig sak att komma ihåg när det gäller EU-byråkratin är att den ofta utövar sin makt via ombud.

EU-kommissionen fastställer regler och utarbetar direktiv som sedan medlemsländernas myndigheter måste rätta sig efter. De nationella myndigheterna utövar makt direkt över sina medborgare, men EU utövar makt över de nationella myndigheterna. EU-byråkratin har alltså betydligt mer makt än vad man kan utläsa om man bara ser till de rena personalsiffrorna.

ECB och revisionsrätten

Övriga EU-institutioner är den Europeiska centralbanken (ECB), som framför allt bestämmer över den gemensamma valutan euron, samt EU:s revisionsrätt.

Revisionsrätten är den minst kända av EU:s institutioner. Den består av en representant från varje medlemsland och ägnar sig framför allt åt att kontrollera EU:s budget. Det måste vara ett tröstlöst arbete. EU har minst sagt dålig koll på pengarna och revisionsrätten har inte kunnat rekommendera ansvarsfrihet en enda gång sedan 1994. Det har skett en del förbättringar sedan dess, men numera är det inte längre någon som blir förvånad när revisionsrätten kommer med sin årliga kritik.

Så styrs EU

EG-domstolen tolkar EU:s fördrag. Dess beslut står över alla andra beslut, inklusive medlemsländernas lagar och grundlagar, och kan inte överklagas. EU-kommissionen är EU:s regering. Den utarbetar förslag till nya lagar, och kontrollerar att de efterlevs.

Ministerrådet är EU:s främsta lagstiftande organ, det vill säga motsvarande Sveriges riksdag. Varje land representeras av en minister.

EU-parlamentet utses av väljarna vart femte år. Parlamentet är inget parlament i traditionell mening, även om dess betydelse ökat under de senaste åren.

Europeiska centralbanken (ECB) bestämmer över ränte- och valutapolitiken och den gemensamma valutan euron.

EU:s lagstiftningsprocess

- EU-kommissionen tar fram ett förslag.
- EU-parlamentet uttalar sig, och kommer med ändringsförslag.
- Ministerrådet diskuterar frågan till dess att de är redo att gå till beslut.
- Om det är en av de frågor där parlamentet är medbeslutande kan parlamentet stoppa förslaget. Om parlamentet inte godtar ministerrådets förslag så hamnar ärendet i en förlikningskommitté, där representanter från både ministerrådet och parlamentet försöker sy ihop en kompromiss.

Europarådet – inte samma sak som EU

Europarådet är inte samma sak som EU. Europarådet och Europeiska rådet är två helt olika saker. Europarådet bildades 1949 och Sverige är medlem sedan starten. Organisationen arbetar främst med att stärka de mänskliga rättigheterna. Europarådets domstol kallas Europadomstolen. Den arbetar för mänskliga rättigheter, och ska inte förväxlas med EG-domstolen.

Demokrati är det bästa systemet

Demokratis idé är enkel: det är folket som ska ha den yttersta makten. Om Sveriges riksdagsledamöter stiftar en dålig lag så kan folket rösta bort dem, och sen ändras lagen. Så idylliskt fungerar det förstås inte alltid i praktiken, men i grund och botten bygger i alla fall den parlamentariska demokratin på att det är folket som väljer och avsätter dem som stiftar landets lagar. Men vem ska rösta man bort om man är missnöjd med en EU-lag?

Vill man upphäva ett dåligt beslut i EU så räcker det inte med att man röstar bort regeringen i sitt eget land. För att ändra lagen så krävs det först att kommissionen föreslår en förändring, och därefter behövs det ett beslut med kvalificerad majoritet i ministerrådet. Det förutsätter att många regeringar först byter åsikt. Det räcker med att kommissionen eller en mindre del av de regeringar som röstade för den dåliga lagen vill behålla den för att den ska vara kvar. Om beslutet tagits med enhällighet måste samtliga länder vilja förändra det. När dåliga beslut tas i EU är de alltså svåra att förändra.

Den parlamentariska demokratin är på inget sätt perfekt. Men vi vågar med bestämdhet hävda att det inte finns något bättre alternativ. För även om folket inte alltid har rätt så är det betydligt större chans att folket har rätt än att en elit av icke-valda byråkrater har det. Politiker som vet att de kan bli avsatta om de inte lyssnar på folket brukar alltid fatta bättre beslut än politiker som inte behöver göra det. Det är därför demokratin är det överlägset bästa systemet.

Demokratin har vi på inget sätt fått gratis. Även i Sverige behövde folket under många år föra en hård kamp för rätten att välja sina makt-havare. Det är inte rimligt att vi avstår från den rätten för att få vara med i EU. Den odemokratiska struktur som är fastslagen i EU:s fördrag är ett av de främsta argumenten för att Sverige bör lämna unionen.

Utanför EU kan vi:

- välja, kontrollera och avsätta dem som stiftar våra lagar
- låta mänskliga rättigheter som strejkrätten gå före företagens rörelsefrihet
- lättare upphäva eller ändra dåliga lagar

I Bryssel kan makten köpas för pengar

När makten flyttar till EU blir det lättare att driva igenom förslag som missgynnar folkflertalet eftersom det inte finns någon fungerande demokratisk kontroll över besluten.

EN VANLIG DAG i Bryssel blir en genomsnittlig EU-parlamentariker kontaktad av tio lobbyister. Lobbyister är människor som har som yrke att påverka politiska beslut. Inom EU har lobbying blivit en hel industri. Hela 7 000 lobbyister har fri tillgång till EU-parlamentets lokaler, vilket vanliga medborgare inte har.

Uppskattningsvis arbetar omkring 15 000 lobbyister i Bryssel, och mellan 70 och 80 procent av dessa jobbar åt storföretag. Det finns en uppförandekod för lobbyister, men den är inte så strikt. För att få passerkort till EU-parlamentet måste lobbyisterna till exempel lova att inte muta parlamentarikerna.

Lobbyismens betydelse bör inte underskattas. Det är vanligt att lobbyister skriver de politiska förslag som behandlas i systemet. Byråkrater och politiker är beroende av lobbyisterna för att få tillgång till information, och det förekommer till och med att företagslobbyister arbetar direkt i kommissionens arbetsgrupper.

Det kostar mycket pengar att ha ett lobbykontor i Bryssel, men för många organisationer är det helt nödvändigt. Den som vill påverka besluten behöver specialkompetens. Det politiska systemet i EU är komplicerat, och förslagen skrivs på ett tillkrånglat juridiskt språk. Ofta måste man dessutom vara expert på sakfrågan och kunna läsa mellan raderna, eftersom det som inte står i ett förslag är minst lika viktigt som det som faktiskt står där. Den som vill påverka ett politiskt beslut behöver känna till hur beslutsgången fungerar och veta vem det är man ska tala med. Vill man vara riktigt effektiv bör man dessutom vara personligen bekant med beslutsfattarna. Lobbyister ägnar en stor del av sin tid åt att nätverka, och en vanlig arbetsmetod är att man bjuder folk på middag. Bryssel sägs vara den stad i världen som har flest antal restauranger per invånare, och det är sannolikt ingen slump.

Om alla intressen hade råd med lobbyister som kunde föra deras talan i EU-systemet skulle detta inte vara något större problem. Men så ser inte världen ut. De som har råd att anställa en armé av lobbyister har nu i stället en stor fördel, medan de som inte har råd får svårt att påverka. Kapitalstarka intressen som storföretag och

jordbruksindustrin gynnas, och vanligt folk och ideella organisationer missgynnas.

REACH – kemikalieindustrins stora seger

Det mest kända exemplet på hur lobbyism har påverkat politiska beslut är frågan om den nya kemikaliepolitiken.

I EU tillverkas mer än 30 000 olika kemikalier i mängder på minst ett ton per år. Många av dem är dåligt undersökta, och kan vara skadliga eller cancerframkallande. År 2001 presenterade därför EU-kommissionen ett förslag som fick namnet REACH, vilket är en förkortning för Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals. Den ursprungliga ambitionen i REACH var att testa hur farliga kemikalierna är, utgå från försiktighetsprincipen, och ersätta giftiga eller cancerframkallande ämnen med mindre farliga alternativ. Enligt EU-kommissionens undersökningar skulle förslaget kosta omkring 2,3 miljarder euro, men samhället skulle å andra sidan vinna omkring 50 miljarder euro på 30 års sikt genom att människor skulle få bättre hälsa.

Kemikalieindustrin var dock stenhårda motståndare till förslaget, och drog igång en massiv lobbyingskampanj som kan ha varit den mest intensiva i EU:s historia. Industrin tog hjälp av USA:s Bush-administration, genomförde mängder av uppvaktningar av regeringar och EU-parlamentariker och annonserade till och med i tidningarna. Kampanjen bestod till stora delar av skrämselpropaganda, men var mycket framgångsrik. REACH urvattnades steg för steg, och när förslaget trädde i kraft år 2007 var den en skugga av den ursprungliga tanken. Till exempel är det bara de 10 000 kemikalier som tillverkas i större mängder än 10 ton som ska undersökas ordentligt. Och mycket giftiga ämnen kommer att få användas även i framtiden, även om det finns likvärdiga alternativ. Beslutet mottogs med stor besvikelse av bland annat svenska miljövännar och politiker.

Den EU-positiva EU-parlamentarikern Lena Ek (C) kommenterade:

”Ministerrådet har dragit ut sina egna tänder. Man hade chansen att anta en lag som skulle skapa en möjlighet att verkligen ersätta de farligaste kemikalierna med bättre alternativ, men valde slutligen att gå de mest miljöfientliga länderna till mötes. Besviken är ett svagt ord i det här sammanhanget.”

Kampen om REACH var en massiv kraftmätning mellan å ena sidan kemikalieindustrins lobby och på den andra sidan miljörörelsen, EU-kommissionen och de miljövänliga medlemsländerna. Kemikalieindustrin vann.

EU:s kamp mot fildelningen

Den tekniska utvecklingen och internet har gjort det möjligt för människor att få tillgång till mer kultur än någonsin tidigare och miljontals människor över hela världen fildelar filmer och musik. Men upphovsrättsindustrin betraktar fildelningen som ett hot mot sina nuvarande affärsmodeller som bygger på exemplarförsäljning. Upphovsrättslobbyen har investerat stora belopp för att påverka politiker-na att försöka vrida tillbaka utvecklingen.

De senaste åren har EU bedrivit ett korståg mot fildelningen. År 2001 antogs ett direktiv om piratkopiering som förbjuder medborgarna att ladda ner film och musik från internet, och det införlivades i svensk lag 2005. Den tidigare svenska lagstiftningen förbjöd försäljning av piratkopior, men det var fullt tillåtet att ladda ner musik och filmer för eget bruk. Efter att EU-direktivet antagits blev det straffbelagt med böter eller fängelse upp till två år att ladda ner film eller musik. En majoritet av Sveriges internetsurfare kriminaliserades över en natt. Det nya fildelningsförbudet väckte stor debatt i valrörelsen 2006, och lagen kritiserades bland annat av Miljöpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Moderaterna. Statsministerkandidaten Fredrik Reinfeldt (M) sade bland annat att man inte kan kriminalisera en hel ungdomsgeneration.

Om riksdagen hade kunnat bestämma över fildelningsfrågan så hade förbudet troligen avskaffats, men i stället har löftena brutits och Sverige slutit upp bakom EU:s kamp mot fildelningen.

Ett annat exempel på upphovsrättslobbys makt är EU:s Ipredirektiv som införlivades i svensk lag våren 2009. Lagen innebär att internetoperatörer tvingas lämna ut uppgifter om kunder som misstänks ha fildelat. I de länder där direktivet redan genomförts har uppgifterna använts för att skicka kravbrev till människor som uppmanas att antingen betala in tiotusentals kronor för att ha laddat ner även små mängder musik, eller bli stämda på ännu större summor i domstol. Det är inte bara en godtycklig och oproportionerlig bestraffning utan också en form av legaliserad utpressning eftersom vanliga människor har svårt att få rätt i domstol mot stora bolag. Kostnaden för att gå till domstol är väldigt hög, och det är enklare att bara betala även om man är oskyldig. Det har hänt att människor som bevisligen inte fildelat har blivit krävda på fantasibelopp. Lagen är orimlig och rättsosäker, men har ändå blivit verklighet eftersom den demokratiska kontrollen i EU inte fungerar.

Upphovsrättslobbys makt inom EU är inget nytt fenomen. Redan 1996 började den svenska upphovsrättslagstiftningen EU-anpassas. Tidigare släpptes litterära verk fria 50 år efter upphovsmannens död – detta ändrades nu till 70 år. Detta innebar att skyddet återuppväcktes för verk av många författare som vid tillfället hade varit döda i mer än ett halvt sekel. Den ideella satsningen Projekt Runeberg (www.runeberg.org) som tillgängliggör upphovsrättsfria verk på nätet tvingades då avbryta publiceringen av många verk som det plötsligt blev förbjudet att sprida.

Lobbyismen och demokratin

Sveriges medlemskap i EU har medfört att makten i det svenska samhället radikalt förskjutits till nackdel för vanligt folk. Det är ingen slump att den misslyckade jordbrukspolitiken får fortsätta, att EU tillåter mängder med giftiga kemikalier, eller att fildelningsförbudet kriminaliserar miljontals medborgare. Det är helt enkelt så EU fungerar.

Det finns många människor som försöker påverka politiken i EU, och för att kunna påverka behöver de lobbyister. Många av dem har

goda avsikter. Problemet är inte att folk och företag försöker påverka politiken, utan att de som har mycket pengar att spendera på att anställa lobbyister får större chans att påverka besluten.

"Det finns mängder med exempel där industrin har skrivit ett ändringsförslag som en EU-parlamentariker skriver under som sitt eget. När vi förhandlade om flygindustrins utsläpp talades det om Air France-ändringsförslaget. När vi förhandlade om bilarna hade Volvo och Saab lagt ett förslag som skulle ge stora fördelar för deras etanolbilar. Gunnar Hökmark (m) lämnade in detta i sitt eget namn och det gick faktiskt igenom till slut, tyvärr. När vi skulle rösta om klimatpaketet i miljöutskottet hade en tysk och finsk EPP-ledamot lagt fram förslag för att urvattna hela klimatpaketet. Kruxet var bara att förslagen hade skrivits av den europeiska stål- och järnlobbyen, Eurofer."

Jens Holm, EU-parlamentariker (V)

"I förra EU-parlamentsvalet röstade bara 24 procent i den yngsta åldersgruppen. Man har talat om vikten av att lyfta fram allt bra EU gör för ungdomen. Visa att unionen spelar roll i våra liv. Därav allt politiskt tal om Erasmus. Den fina möjligheten att studera och dricka vin i ett annat EU-land, med andra europeiska ungdomar. "Förenade i mångfalden" som EU-mottot lyder. Men de goda gärningarna har inte skapat något EU-engagemang. Däremot de onda. Att "EU ger dig Erasmus" har inte gjort Bryssel mer intressant. Däremot faktumet att EU ger oss Ipred, Ipred2, datalagringsdirektivet, och så vidare. Den digitala friheten håller på att dränkas i en störtflod av repressiva förslag som kommer från Bryssel. Det spelar roll i unga människors liv."

Johannes Forssberg, Expressens ledarsida 16/12 2008

EU-staten

EU utvecklas i riktning mot en förbundsstat – ett Europas förenta stater. Unionen har blivit en självgående maskin som växer och samlar på sig makt för sin egen skull.

DE FLESTA INTERNATIONELLA organisationer som Sverige deltar i är mellanstatliga samarbeten som går ut på att man träffar avtal mellan självständiga stater. Det som gör EU speciellt är dess lagstiftningsmakt. När det gäller FN, som Sverige har varit med i sedan 1946, och Europarådet, som Sverige har varit med i sedan 1949, har vi sagt att vi ska följa deras rekommendationer och beslut men de stiftar inte lagar åt oss.

EU har successivt samlat på sig mer makt över medlemsländerna, och i dag är EU vare sig ett internationellt samarbete eller en fullfjädrad stat. EU beskrivs ibland som en unik typ av organisation som aldrig prövats förut, men det stämmer inte riktigt. I stället påminner det mer om det tidiga USA eller om Tyskland före 1871, som precis som EU började med flera självständiga stater som gradvis förvandlades till delstater i en förbundsstat.

EU:s tre pelare

EU:s struktur är komplicerad. Det finns en uppsjö av regler om hur besluten ska tas, och det finns ett stort antal undantag. När man beskriver EU så är det nödvändigt att förenkla. Ett vanligt sätt att beskriva EU:s struktur är att tala om de så kallade tre pelarna:

I den första pelaren ingår det som finns i EG-fördraget, till exempel den inre marknaden och jordbrukspolitiken. Inom den första pelaren fattas de flesta beslut i ministerrådet med kvalificerad majoritet, men vissa frågor kräver enhällighet. Inom den första pelaren har EG-domstolen en mycket stark ställning och kommissionen har en viktig roll. Kommissionen har bland annat ensamrätt på att föreslå nya lagar.

Den andra och den tredje pelaren regleras av EU-fördraget. Den andra pelaren består av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, och den tredje pelaren består av polissamarbetet och det straffrättsliga samarbetet. Inom den andra och tredje pelaren är kommissionens makt betydligt mer begränsad, och det är vanligare att besluten i ministerrådet behöver tas med enhällighet. Om Lissabonfördraget går igenom kommer systemet med de tre

pelarna att förändras. Strukturen kommer dock att vara minst sagt snårig även i framtiden.

På väg mot en EU-stat

Det finns ingen exakt definition av vad som kännetecknar en stat, men några av de vanligaste kriterierna är att en stat har lagstiftning, yttre gränskontroll, medborgarskap, flagga, valuta, polis, militär, och utrikespolitik. EU uppfyller redan det mesta av detta, och det man inte har det håller man på att skaffa. Utvecklingen har hela tiden gått i riktning mot att EU får mer och mer makt på allt fler områden, och varje gång som EU:s grundfördrag har ändrats så har unionen blivit mer lik en stat. Eller ”en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken” som det heter i Maastrichtfördraget.

År 2002, när det så kallade Framtidskonventet skulle inleda sitt arbete lade ordföranden, den före detta franska presidenten Valéry Giscard d’Estaing fram ett kontroversiellt förslag. Framtidskonventet hade i uppgift att ta fram ett förslag på ny grundlag för EU, och Giscard d’Estaing inledde arbetet med att föreslå att EU skulle byta namn till Europas förenta stater. Det förslaget var visserligen för kontroversiellt för att gå igenom, men det var ett ärligt förslag som tydligt visade på ambitionerna hos delar av den europeiska eliten att göra EU till en stat. Resultatet av Framtidskonventets arbete har nu omformulerats till Lissabonfördraget.

Ännu ingen riktig stat

Men EU har inte blivit en riktig stat än. Den stora skillnaden är att EU än så länge saknar rätt att ta ut skatter av medborgarna. En annan sak som fortfarande skiljer EU från de flesta andra stater är att centralmakten (det vill säga EU) inte själv kan bestämma vad den har rätt att besluta om. I praktiken har det dock visat sig att det är svårt att stoppa förslag om att överföra mer makt till EU. När folken i medlemsländerna röstar nej i folkomröstningar så respekteras det inte. När danskarna röstade nej till Maastrichtavtalet 1992 fick de hålla en ny folkomröstning året därpå. När Irland röstade nej till

Nice-fördraget 2001 hölls en ny folkomröstning året därpå utan att man ändrade ett kommatecken i fördraget. När väljarna i Frankrike och Nederländerna röstade nej till EU-konstitutionen 2005 väntade man i två år innan ett nytt fördrag med nästan exakt samma innehåll, Lissabonfördraget, presenterades och röstades igenom i deras parlament utan att folken fick rösta.

Små steg i taget

När EU:s grundare först presenterade sina mer långsiktiga planer på ett Europas förenta stater i början av 1950-talet väckte det stort motstånd i många länder. Framför allt i Frankrike, och när Kol- och stålunionen skulle kompletteras med en europeisk militärallians 1954 blev förslaget nedröstat i det franska parlamentet.

Efter detta nederlag bestämde sig EU:s grundare för att det var klokare att försöka uppnå sina mål gradvis. Den nya mer blygsamma metoden gick ut på att presentera mindre ambitiösa förslag, som i sin tur logiskt leder fram till nästa steg. Skapandet av en inre marknad ledde till exempel till krav på enhetliga regler för vilka varor som ska tillåtas.

När den inre marknaden kom igång på allvar på 1980-talet uppstod det ett tryck att ta bort gränskontrollerna mellan medlemsländerna, vilket i sin tur orsakade problem med gränslös kriminalitet. Detta har i sin tur lett till att EU nu håller på att samordna reglerna för brottsbekämpning. De öppna gränserna har också inneburit att flyktingar kan röra sig fritt inom EU, vilket har fått EU att stänga sina yttre gränser och skapa en politik för att hålla flyktingar ute. När man försöker lösa ett problem genom att flytta makten till EU, skapar det i sin tur nya problem, vilka sedan blir ett argument för att flytta ännu mera makt.

En slående sak med EU:s utveckling är att EU aldrig lämnar tillbaka makt till medlemsstaterna. Nya medlemsstater måste acceptera allting som unionen redan uppnått. Och när det visar sig att EU:s politik på ett område, som till exempel jordbrukspolitik, är misslyckad så innebär det inte att man ifrågasätter om EU verkligen ska bestämma över detta, utan det används i stället som

ett argument för att EU behöver ännu mer makt för att lösa de problem som centraliseringen har skapat.

En självgående maskin

När EG bildades för att stärka västmakterna i början av det kalla kriget kunde många vanliga människor sympatisera med EG eftersom man – med rätta – såg väst som mer demokratiskt än öst. När muren föll och östblocket upplöstes hade det varit rimligt att unionen lagts ner. Men i stället har makten att ta beslut fortsatt att överföras till EU i ännu snabbare takt än före murens fall. EU har blivit en organisation som lever sitt eget liv. Så vilka är det då som tjänar på att makten flyttar till Bryssel? Vem gynnas av att folkstyret blir svagare? Vi kan börja med det självklara. När en viss grupp eller organisation får mer makt, så gynnar det naturligtvis de som har makt inom organisationen. Det är knappast förvånande att EU-kommissionen är en av de krafter som driver på processen att EU ska få mer makt.

Men varför går EU:s medlemsländer med på att makten flyttar någon annanstans? Det är viktigt att komma ihåg att ländernas regeringar och deras centrala byråkratier generellt sett inte förlorar på utvecklingen. När makten flyttar till EU-nivån så är det inte ministrarna och de ledande tjänstemännen som förlorar inflytande. De är fortfarande deltagare i det politiska spelet. De får sitta med vid bordet i Bryssel och ta fram kompromisser i en attraktiv miljö. De nationella parlamenten och vanliga medborgare är däremot inte med på den europeiska arenan, och de får mindre makt när besluten flyttar till Bryssel. Hittills har regeringarna som driver på utvecklingen varit starkare än de krafter som försökt hålla emot.

EU började som ett säkerhetspolitiskt projekt, men redan från början började det också tjäna ekonomiska syften. Andra världskriget hade inneburit goda tider för den tunga industrin, men den hotades av kris när freden bröt ut. Genom ett överstatligt samarbete kunde dock franska storföretag undvika att konkurreras av den tyska stålindustrin. Det blev också lättare att genomföra stora rationaliseringar och

säga upp anställda i kol- och stålindustrin när besluten inte behövde tas av de nationella regeringarna. Ledande politiker och företagsledare menade att Europa riskerade att hamna efter i utvecklingen om inte de västeuropeiska ekonomierna knöts närmare varandra. Genom EU kunde storföretagen vinna ekonomiska och politiska fördelar.

Och en sak som unionen verkligen har lyckats med är att knyta nya intressen till sig. EU försörjer en växande skara människor – framför allt högavlönade byråkrater och politiker. För en svensk politiker som ser chansen till en framtida karriär i Bryssel är det inte särskilt lockande att ifrågasätta unionsprojektet. Det är ingen konspirationsteori utan ett enkelt konstaterande av att krassa materiella skäl ofta styr det politiska tänkandet.

Denna process påskyndas av de allt fler organisationerna på EU-nivå. Den fackliga samorganisationen Europafacket, där bland annat svenska LO ingår, ser inte som sin huvudsakliga uppgift att försvara sina medlemmars intressen inför EU – utan att förankra EU-politiken bland sina medlemmar. Det handlar till sist om att legitimera sin egen existens. Och det faktum att stora delar av Europafackets verksamhet finansieras av EU gör förstås inte organisationen mer villig att kritisera unionen.

I EU-kretsar har man anammat det som kallas "the bicycle theory" – i likhet med en cykel måste EU fortsätta att rulla för att inte falla omkull. Det är en talande bild. Den huvudsakliga orsaken till att EU utvecklas som det gör är EU självt. För att överleva måste unionen ständigt sträva efter fördjupning och expansion. Det kan ifrågasättas om det stämmer, men den enda verkliga bromsklossen har varit folken i medlemsländerna som envisats med att rösta nej till nya fördrag så fort de fått chansen.

"Ofta liknas EU vid en cykel som måste fortsätta att rulla för att inte falla omkull. Självt cyklar jag till jobbet varje dag. Det går utmärkt bra att stanna utanför arbetsplatsen utan att falla omkull. Bara jag sätter en fot i marken. Jag skulle bli orolig över en cykel som man inte kunde stanna och jag skulle förmodligen köpa en ny som faktiskt har en broms."

(Johan Norberg, Timbro-debattör)

Euronationalismen

Med EU-medlemskapet har en ny form av nationalism kommit till Sverige: en euronationalism som försöker inbilla oss att Europa är en kulturell gemenskap med särskilt fin och ärorik historia.

DET KAN VARA på sin plats att påpeka att Europa är en världsdel. Ett geografiskt begrepp som man varken kan gå med i eller lämna, tycka bra eller illa om. Av de 47 stater som är med i Europarådet är visserligen 27 med i unionen, men EU är absolut inte synonymt med Europa. EU-anhängare har dock en tendens att blanda ihop de två begreppen. I Sverige kampanjar de till och med under parollen ”Ja till Europa” som om det gick att säga ja eller nej till en världsdel.

Ibland blir den EU-positiva retoriken rent komisk. Som när Folkpartiet försöker lansera begreppet ”Europamotståndare” om alla som är skeptiska till EU.

På våren 2008 när det talades om att Socialdemokraterna kanske skulle erbjuda förstaplatsen på sin EU-valslista till Leif Pagrotsky, som är för EU-medlemskapet men röstat nej till EMU, sade Folkpartiledaren Jan Björklund:

”Folkpartiet behövs som ett tydligt europavänligt parti nu mer än någonsin. Särskilt när socialdemokraterna vill sätta en europamotståndare etta på sin lista.” (Pressmeddelande 24/4 2008).

Europamotståndare? Vad skulle det vara? Någon som tycker om Afrika och Latinamerika? Någon som vill gräva bort Sverige och flytta det till Asien?

Att skapa en europeisk identitet

I någon mening är förstås alla nationalstater konstruerade. Sverige har inte alltid funnits och kommer inte alltid att finnas. Samtidigt är det självklart så att det finns något som förenar nästan alla som bor i Sverige oavsett hudfärg och religion – om inte annat så det svenska språket.

Att tala om Europa som en kulturell enhet är däremot kvalificerat bedrägeri. Visst finns det likheter mellan Sverige och Portugal, men det finns en minst lika stor kulturell likhet med icke-europeiska länder som USA, Uruguay eller Nya Zeeland. Och det folk som ligger oss allra historiskt, kulturellt och språkligt närmast – norrmännen – är inte ens med i unionen.

Makthavarna i EU erkänner öppet att det inte finns någon europe-

isk identitet. För att råda bot på detta ska en sådan konstrueras ovanifrån. EU-parlamentet beslöt i november 2006 att satsa 885 miljoner euro på programmet "Youth in action" som syftar till att få ungdomar att "känna sig mer europeiska". EU-parlamentet har också satsat 235 miljoner euro på programmet "Ett Europa för medborgarna" som ska pågå fram till 2013 och syftar till

"att ge medborgarna möjlighet att delta i uppbyggandet av ett enat Europa, att skapa en europeisk identitet som grundar sig på erkända gemensamma värderingar samt gemensam historia och kultur och att främja ömsesidig förståelse mellan medborgarna."

EU har utsett den 9 maj till Europadagen (till minne av att Frankrikes utrikesminister Robert Schuman presenterade förslaget till Kol- och stålunionen 9 maj 1950), EU har en egen flagga och en egen nationalsång. EU-parlamentet beslutade i september 2008 att EU-flaggan ska vara hissad under alla parlamentets sessioner, att varje sammanträde ska inledas med att EU-hymnen spelas och att EU:s motto – "Förenade i mångfalden" – ska tryckas på alla officiella dokument.

Vad är Europa?

Den euronationalistiska propagandan är ofta motsägelsefull eftersom Europa inte har några tydliga gränser. Är Ryssland en del av Europa? Tjetjenien? I och med att Turkiet sökt medlemskap i EU har frågan ställts på sin spets. Vissa EU-anhängare ser ett turkiskt EU-medlemskap som ett jättebra sätt att ena Europa medan andra (exempelvis den franska högern) menar att Turkiet är ett icke-europeiskt land som inte hör hemma i unionen.

Eftersom euronationalismen inte har någon reell grund och alltså per definition är verklighetsfrämmande tenderar den att bli högtravande och förljugen. I inledningen till Lissabonfördraget heter det att fördragstecknarna har:

"inspirerats av Europas kulturella, religiösa och humanistiska arv, ur vilket de universella värden har utvecklats som utgörs av människans okränkbara och oförytterliga rättigheter liksom frihet, demokrati, jämlikhet och rättsstaten."

Men om man tittar på den europeiska kontinentens historia så har den knappast präglats av ett humanistiskt arv om universella världen om frihet och demokrati. Det räcker med att minnas de två världskrig som startades i Europa. Snarare skulle man kunna säga att Europas arv framför allt handlar om krig, förtryck, intolerans, rasism, och kolonisering av fattigare världsdelar.

Den typ av euronationalism som EU försöker sprida kan uppfattas som harmlös eller tramsig. Men den är också ett sätt att osynliggöra Europas mörka förflutna.

Europatanken

Ofta hänvisar EU till det antika grekiska arvet men den kulturella kopplingen mellan antikens Aten och dagens Europa är minst sagt tveksam. Antikens grekiska stadsstater hade betydligt mer kontakter med det civiliserade Asien än med det då helt outvecklade Nordeuropa. Och under den kulturella nedgång som medeltiden innebar var det arabvärlden som räddade arvet från den grekiska filosofin och naturvetenskapen. För en medborgare i Aten under 300-talet f Kr hade det varit minst sagt skrattretande om någon hade påstått att han hade mer gemensamt med de barbariska stammarna uppe i det otillgängliga Norden än med egyptier och perser.

Begreppet Europa slog igenom på 1300-talet. Då menade man med Europa den kristna världen, i motsättning till den muslimska. Detta blev extra viktigt efter att Konstantinopel erövrades av Osmanska riket 1453. Under 1700-talet började man tala om ett Europa i annat än religiösa termer. Vissa filosofer menade att klimatskillnaderna gjorde asiater lata och sömniga medan européer var pigga och alerta. Redan under 1700-talet riktades också mycket av Europatanken mot de etniska minoriteter som fanns i Europa. Till exempel menade man att de europeiska judarna, som bott i Europa sedan antiken, i grunden var ett asiatiskt folk som inte hörde hemma här. Dessa tankegångar blev förstås ännu viktigare när rasbiologin slog igenom som "vetenskap" på 1800-talet.

Tanken på ett enat Europa var stark hos de tyska storföretagen under 1920-talet. Och den blev ännu starkare efter att Hitlers nazistparti

kommit till makten 1933. Hitler menade i ett tal i tyska riksdagen 1936 att "de europeiska folken utgör nu en gång för alla en familj i denna världen". I den nazityska propagandan talades ofta om "Det nya Europa" som nazisterna skulle bygga upp: ett enat Europa med gemensam marknad och gemensam ekonomisk politik. Fattigare delar av världen skulle koloniserats och sugas ut av européerna. Nazismen grundade sig både på stortysk nationalism och på den så kallade ariska rasens gemensamma intressen över nationsgränserna. Det var med anledning av detta som Nazi-Tyskland ansåg sig ha rätt att utrota "främmande" folkslag i Europa – främst judar och romer (zigenare) – och ockupera sina grannländer.

Vi menar givetvis inte att dagens EU är samma sak som gårdagens Nazi-Tyskland. Det vore absurt att påstå. Europatanken har främjats av många olika makthavare och rörelser med olika politisk färg. Men som grund för alla former av euronationalism finns en ytterst obehaglig tanke om att européerna har vissa gemensamma intressen som måste försvaras mot omvärlden. Den konstruerade Europaidentiteten måste bygga på att det finns något annat – något icke-europeiskt som är mindre fint och ärofyllt. Detta blir extra allvarligt i dag när världspolitiken präglas av allt fler uttalanden om ett "civilisationernas krig" mellan framför allt västvärlden och den muslimska världen, och när hetsen mot invandrare och etniska minoriteter växer.

För starka krafter inom EU, inte minst den kristna högern, är kristendomen viktig för den europeiska enheten. I ett möte med påven 2006 sade Tysklands förbundskansler Angela Merkel:

"Vi talade om Europas roll och jag betonade nödvändigheten av en konstitution och att denna ska referera till våra kristna värderingar (...) Jag anser att fördraget ska vara kopplat till kristendomen och till Gud eftersom kristendomen var avgörande för Europas grundande."

Detta trots att det alltid funnits andra religioner på den här kontinenten. Islam, som funnits på den europeiska kontinenten åtminstone sedan 700-talet, är till exempel mycket mer "europeiskt" än vad Sverige är.

Rasister i EU

Ett obehagligt faktum som man gärna talar tyst om i Sverige är det stora inflytande som olika rasistiska grupper har i EU. I EU-parlamentet har olika högerextrema grupper tillsammans 67 mandat, vilket kan jämföras med Sveriges 19 mandat.

Stora delar av EU-högern, framför allt i Östeuropa, har antisemitiska drag. Men eftersom de flesta europeiska judar mördades eller fördrevs av nazisterna under andra världskriget är den frågan sällan särskilt viktig för dem. En annan etnisk minoritet som förföljdes av nazisterna är de europeiska romerna. Det är en minoritet som EU-regeringar aktivt diskriminerar i dag. Det gäller dels flera av de öst-europeiska regeringarna, men även den Berlusconi-regering som styr Italien – ett av EU:s kärnländer. I EU-parlamentet har det italienska nyfascistiska partiet Fiamma Tricolore krävt att romerna fördrivs från EU och tilldelas en "egen" stat. Denna typ av rasistisk retorik har blivit allt vanligare när man försöker avleda folkligt missnöje genom att hetsa mot etniska minoriteter – som får agera syndabock i tider av ekonomisk kris. Mönstret från 1930-talet känns igen.

För många av EU:s rasistiska grupper är tanken på en gemensam "europeisk" identitet oerhört viktig. Det är givetvis inte så att man behöver vara rasist för att gilla EU. Men det underlättar.

Nationalstaten ett bättre alternativ

I Lissabonfördragets inledning står det att undertecknarna:

"erinrar om den historiska betydelsen av att delningen av den europeiska kontinenten har upphört och behovet av att skapa en fast grundval för uppbyggnaden av det framtida Europa."

Det märkliga med att se ett "enat Europa" som någonting som automatiskt är bra är att Europa faktiskt varit "enat" ganska många gånger i världshistorien. Då alltid med förskräckande resultat: romarriket, Heliga alliansen 1815, Hitlers tredje rike.

Med EU-medlemskapet håller en ny form av nationalism – euronationalismen – på att smygas in bakvägen i vårt land. Vi ska vifta med flaggor, sjunga hymner och tala om det ärofyllda arvet på ett

sätt som man kunde tro hade förpassats till historiens skräphög för länge sedan.

Samtidigt är EU-anhängare inte sena att döma ut sina kritiker som just nationalist. Det heter att det är bakåtsträvande och protektionistiskt att motsätta sig EU-integration.

Men är man inskränkt nationalist för att man tror en europé inte är bättre och mer civiliserad än en asiat eller en amerikan? Är man inskränkt nationalist för att man inte vill låta Silvio Berlusconis regering bestämma över svensk flyktingpolitik?

Vi som skrivit denna bok står för att vi tycker nationellt oberoende är vettigt. Nationer är inte eviga, de har uppkommit i en viss historisk situation och de kommer inte att vara för evigt. Men under all överskådlig tid kommer nationalstaterna att finnas kvar och vara verklighet för dem som bor i dem. En nationalstat, med ett gemensamt språk och en fungerande offentlig debatt, ger bättre förutsättningar för folkstyre än vad superstater och imperier gör.

Påståenden som att "även om EU inte alltid är bra så är det i alla fall en bra idé att ena Europa" har alltför länge fått stå oemotsagda i svensk debatt. Vi erkänner öppet att vi inte vill ha ett enat Europa.

Vi är inte emot Europatanken bara för att den är historiskt och kulturellt orimlig i sig – utan för att den, just på grund av att den är historiskt och kulturellt orimlig, måste legitimera sig med rasistiska och koloniala hjärnspöken.

*”Nu vill EU registrera vilken ras du tillhör
EU vill minska diskriminering – genom att registrera vilken ras
du tillhör.*

*Det är i förslaget till EU:s nya diskrimineringsdirektiv som det
minst sagt kontroversiella förslaget återfinns. I dokumentet står
bland annat att ”Europaparlamentet rekommenderar medlems-
staterna att överväga insamling av statistiska uppgifter om hur
olika raser och etniska grupper är företrädde”.*

*– Det är för att kunna mäta den etniska diskrimineringen. Men det
är galenskap, om än med goda ambitioner, säger Christofer Fjellner (m).*

*– Bara det att de överhuvudtaget använder rasbegreppet känns
våldigt underligt.*

Trots detta röstades betänkandet igenom – med stor majoritet.”

(Aftonbladet 29/9 2007)

EU och ekonomin

Vi behöver inte vara med i EU för att handla med medlemsländerna, och Sverige har vunnit ekonomiskt på att stå utanför EMU. Det kostar pengar att vara med i EU, och det handlar inte bara om medlemsavgiften.

EMU STÅR FÖR Ekonomiska och monetära unionen. Om ett land ska gå med i EU:s valutaunion fullt ut måste det avskaffa sin egen valuta och ersätta den med euron. När Sverige folkomröstade om detta den 14 september 2003 röstade 55,9 procent nej.

Fördelar med egen valuta

Under folkomröstningen lovade ja-kampanjen att EMU skulle innebära mycket hög ekonomisk tillväxt, och de försökte dessutom skrämmas med högre räntor om Sverige röstade nej. Många national-ekonomer, även sådana som själva stod på ja-sidan, var dock väldigt kritiska till dessa påståenden.

Den ekonomiska utvecklingen efter folkomröstningen visar tydligt att ja-sidan hade fel. Den ekonomiska tillväxten har varit hög i Sverige, och vår ränta har oftast varit något lägre än EMU-områdets.

Det är bra för ett land att ha en egen valuta. Att Sverige står fritt från EMU innebär att vi kan anpassa den ekonomiska politiken efter konjunkturen och landets förutsättningar. När det är lågkonjunktur kan riksbanken till exempel sänka räntan så att människor och företag kan låna pengar så att ekonomin kommer igång igen, och under högkonjunkturer kan riksbanken i stället höja räntan för att se till att ekonomin inte blir överhettad. Den egna valutan fungerar som en stötdämpare som gör det lättare för ekonomin att hantera internationella ekonomiska kriser.

Ett land som är med i EMU kan däremot inte föra en egen penning- och valutapolitik. Inom EMU finns det bara en centralbank, ECB i Frankfurt, och den måste sätta en gemensam ränta för hela EMU. Det skulle inte vara något problem om konjunkturen vore likadan i hela EMU-området, och alla länder gick i samma takt. Men det gör de inte. När det är lågkonjunktur i Tyskland behöver tyskarna en låg ränta, men om det samtidigt är högkonjunktur i Spanien så behöver spanjorerna en hög ränta för att slippa drabbas av överhettning. Bankdirektörerna i ECB måste bestämma sig för en ränta som är lika för alla, så hur de än gör så blir det fel.

Sveriges ekonomi går ofta i otakt med EMU-länderna. Vi exporte-

rar mycket till USA, och en stor del av vår export består av skog som är prissatt i dollar på den internationella marknaden. Det innebär att vi påverkas mer av dollarn än vad till exempel Tyskland gör. Att vi står utanför EMU innebär att vår ekonomiska politik kan utformas utifrån våra förutsättningar, och inte utifrån vad som är bra för de stora EMU-länderna.

Om ett land har en egen valuta kan också växelkursen förändras. Om dollarn faller kraftigt, vilket den till exempel gjorde 2008, får svenska företag mindre betalt för exporten till USA. Hade vi varit med i EMU hade den svenska exportindustrin varit tvungen att aningen sänka lönerna eller avskeda många av sina anställda. Lyckligtvis är vi inte med i EMU, så den svenska kronan kunde anpassa sig till dollarns fall, och det innebär att vår exportindustri har fått bättre förutsättningar att klara krisen. Situationen är fortfarande allvarlig på grund av den internationella lågkonjunkturen, men tack vare att vi inte är med i EMU så är den klart bättre.

Ekonomisk politik i EU:s fördrag

En av de underliga sakerna med EU är att viktiga delar av den ekonomiska politiken är fastslagen i de fördrag som utgör EU:s grundlag. Det innebär att politiken är mycket svår att ändra, eftersom det krävs enighet mellan samtliga medlemsländer för att fördragen ska kunna ändras. I EU:s fördrag slås till exempel fast att den ekonomiska politiken ska prioritera låg inflation framför låg arbetslöshet. Det är en av flera olika teorier om hur ekonomisk politik ska bedrivas, och i Sverige har man traditionellt tyckt att det är viktigare att prioritera kampen mot arbetslösheten. Det kan diskuteras vilken politik som är bäst, men det anmärkningsvärda är att EU:s grundlag reglerar vilken politik som ska föras.

EU har som mål att upprätta en inre marknad där personer, kapital, tjänster och varor ska kunna röra sig fritt. Detta brukar kallas de fyra friheterna. Frihet är ett positivt laddat ord, men det som är frihet för en kan lätt vara ofrihet för någon annan. När till exempel Attac-rörelsen för några år sedan förde fram idén om en skatt på internationella

valutatransaktioner för att motverka spekulation fick de starkt stöd för det förslaget, men det kunde inte genomföras eftersom det stred mot principen om friheten för kapital. Om förslaget ska genomföras måste först Romfördragets artikel 56 ändras, men för att fördraget ska kunna ändras måste samtliga 27 medlemsländer gå med på förslaget.

Romfördraget innehåller också ett generellt förbud mot statsstöd till privata företag. Det finns möjligheter till undantag, men en konsekvens av förbudet som är aktuell nu är att stora delar av det svenska presstödet kan komma att avskaffas. I så fall skulle bland annat tidningar som Svenska Dagbladet få svårt att överleva och svensk press skulle bli ännu mer likriktad. Det finns risk att frågan i slutändan kommer att avgöras av EG-domstolen.

Att den ekonomiska politiken grundlagsfästs, som den görs i EU, saknar motsvarighet i den demokratiska världen. I de flesta länder anser man normalt att det ytterst är väljarna som ska bestämma vilken ekonomisk politik som ska föras genom att rösta i allmänna val. Men själva syftet med att slå fast den ekonomiska politiken i fördragen är att se till att ekonomin är "stabil", det vill säga att den inte ska kunna påverkas på demokratisk väg.

EU och finanspolitiken

De länder som är med i EMU har naturligtvis inte längre någon egen penning- och valutapolitik, men finanspolitiken kan medlemsländerna till stora delar sköta själva. Det är till exempel fortfarande svenska staten som tar ut skatter, och bestämmer om skatterna ska höjas eller sänkas. Däremot har EU satt upp vissa ramar för den ekonomiska politiken. Det finns till exempel regler för hur stort budgetunderskottet ska vara, och länder som är med i EMU:s tredje steg och har för stort underskott kan drabbas av böter.

Kommissionen och finansministerrådet gör också uttalanden och rekommendationer som inte är formellt bindande men som medlemsländerna ändå förväntas följa. EU:s finansministerråd har till exempel berömt den svenska regeringens försämringar av a-kassan.

EU:s budget

Eftersom EU inte tar ut några direkta skatter av sina medborgare finansieras i stället verksamheten av de enskilda ländernas medlemsavgifter. EU:s årliga budget är ungefär 130 miljarder euro per år, vilket är ungefär 1 procent av EU:s BNP (bruttonationalprodukt). Det finns också en långtidsbudget som gäller under sju år och den nuvarande långtidsbudgeten gäller från 2007 till och med 2013.

Pengarna används framför allt till olika former av jordbruks- och regionalpolitik. Under 2008 betalade Sverige cirka 30 miljarder kronor för att få vara med i unionen, och 12 miljarder kom sedan tillbaka genom olika former av bidrag.

Jordbrukspolitiken

För att administrera EU:s krångliga regelverk krävs en utökad byråkrati, som till stora delar bekostas av de enskilda länderna. Det gäller inte minst EU:s gemensamma jordbrukspolitik, som till och med de mest inbitna EU-anhängarna brukar erkänna är ett stort problem. EU:s jordbrukspolitik bygger på att skydda den egna produktionen, vilket framför allt gynnar de rika bönderna som ges stora bidrag för att producera ett överskott på jordbruksprodukter. Överskottet dumpas sedan på världsmarknaden och bidrar till att slå ut jordbruket i fattiga länder.

EU har till exempel dumpat priset på kyckling i länder som Kamerun, Elfenbenskusten, Senegal, Ghana, Benin, Mali och Burkina Faso och slagit ut stora delar av den lokala livsmedelsproduktionen. EU:s jordbrukspolitik är både dyr och skadlig, men trots att den är kraftigt ifrågasatt så utgör den fortfarande en mycket stor del av EU:s budget. Jordbruksindustrin har en mycket stark lobby, och de som tjänar på EU:s jordbrukspolitik har alltid kämpat hårdare för att den ska finnas kvar än vad de som betalar för politiken arbetar för att få bort den. EU:s jordbrukspolitik kostar årligen cirka 50 miljarder euro.

Unionen som lägger sig i

Den enorma mängden EU-regler – enbart förordningarna upptar mer än 100 000 sidor – binder upp medlemsstaterna och begränsar deras handlingsfrihet. Och reglerna kostar pengar. Enligt EU-kommissionären Günther Verheugen drabbas företagen inom EU årligen av administrativa kostnader som uppgår till 600 miljarder euro på grund av EG-rätten. Det motsvarar ungefär dubbla Sveriges BNP.

Ett av de EU-beslut som orsakar stora problem för kommuner och landsting är EU-direktivet om upphandling av offentliga tjänster. När en kommun ska göra en upphandling finns det komplicerade regler för vilka krav som kan ställas. Upphandlingen måste utannonseras i hela EU om summan överstiger ett visst belopp, i många fall 133 000 euro vilket inte är så mycket i dessa sammanhang. Det här gör det svårare för kommunerna att ställa krav, och upphandlingarna blir krångligare. Inom vissa branscher, som den svenska busstrafiken, är det dessutom mer regel än undantag att upphandlingar överklagas till domstol. EU är bra på att skapa jobb för jurister.

EU har regler om det mesta. Det finns regler om allt ifrån hönsägg och fildelning till jordgubbar, och till regler om hur momsen ska utformas. Det här regelsystemet är omöjligt att överblicka, till och med för experter. Under regeringsförhandlingarna i Sverige år 2002 kom den dåvarande rödgröna majoriteten överens om att sänka momsen på ekologisk mat, men det kunde inte genomföras eftersom det troligtvis skulle strida mot en EU-regel man inte tänkt på när man förhandlade.

Ibland hör man från vissa håll att vi bara borde strunta i att följa EU-lagar som vi inte tycker om. Tyvärr är det inte så enkelt. Ett medlemsland kan visserligen ta politisk strid i en fråga och försöka skaffa sig mer handlingsutrymme, men i slutändan står ändå EU:s lagar över medlemsstaternas.

Även om vissa EU-lagar är absurda går det inte att strunta i dem. Snus är till exempel förbjudet i EU, även om Sverige lyckades få ett undantag under förhandlingarna om medlemskap. Finland fick dock inget undantag för sina snusare, trots att snus onekligen är mindre

hälsofarligt än cigaretter. I Finland är försäljning av snus förbjudet och EU-kommissionen har till och med stämt landet inför EG-domstolen för att myndigheterna inte övervakar förbudet tillräckligt hårt.

EFTA och EES

Frihandel är bra, men man behöver inte vara med i EU för att kunna handla med EU-länderna. Innan Sverige gick med hade vi ett frihandelsavtal med EU genom organisationen EFTA (European Free Trade Association). EFTA grundades 1960 av flera västeuropeiska länder som valt att inte gå med i EG. Skillnaden mellan en tullunion som EG, och en frihandelsorganisation som EFTA är att en frihandelsorganisation inte sätter upp tullmurar och hindrar sina medlemmar från att ha öppnare gränser mot resten av världen. EFTA arbetar i dag globalt och har tecknat handelsavtal med länder som Kanada, Chile, Sydkorea och Sydafrika för att bara nämna några. EFTA har haft frihandel med EG sedan 1973. I dag är Norge, Island, Liechtenstein och Schweiz medlemmar i EFTA.

Alla EFTA-länder, utom Schweiz som röstade nej i en folkomröstning 1992, är dessutom med i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Det innebär att de inte bara har frihandel och samarbete med EU, utan dessutom är en del av den inre marknaden.

EU-lagar som rör den inre marknaden gäller för hela EES-området. Till skillnad från EU-länderna har dock de länder som bara är med i EES en formell rätt att vägra införa dessa lagar. En undersökning från 2004 visade att av 18 000 nya EU-lagar som införts sedan Norge gick med i EES så hade Norge behövt acceptera 3000, det vill säga en sjättedel. De flesta av dessa gällde detaljfrågor som inte krävde lagstiftning i parlamentet.

Utanför EU kan vi

- använda de cirka 30 miljarder som vi årligen betalar i medlemsavgift till något vettigare
- bättre kontrollera den ekonomiska politiken demokratiskt
- slippa finansiera EU:s jordbrukspolitik

EMU

Hittills har 16 EU-länder anslutit sig till EMU fullt ut: Belgien, Cypern, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Tyskland och Österrike. Euron används dessutom i tre små stater som står utanför EU: Monaco, Vatikanstaten och San Marino.

EMU upprättades i tre steg, Sverige deltar i de två första stegen. Det tredje steget innebär att ett land avskaffar sin egen valuta och ersätter den med euron.

Danmark (som röstade nej i en folkomröstning 2000) och Storbritannien har fått undantag från att införa euron inskrivna i EU:s grundlag. Sverige har inget formellt undantag men röstade nej i en folkomröstning 2003.

Inom EMU styrs valutapolitiken av Europeiska centralbanken (ECB) som sätter en gemensam ränta för hela området. ECB:s styrelse består av sex ledamöter som sitter på åtta år, och ska vara oberoende av demokratisk kontroll. Protokollen är hemligstämplade i 30 år.

EU som hot och syndabock

Ibland skyller svenska politiker på EU när de inte vill ta ansvar för ett dåligt beslut. Ibland försöker man använda EU för att driva igenom politiska förändringar som man annars inte skulle kunna få stöd för.

I MÅNGA FALL används EU som ett verktyg i händerna på politiska krafter för att få igenom saker de skulle ha misslyckats med att få igenom på vanligt sätt i den demokratiska processen. Om man har ett impopulärt förslag så är det lättare att gömma sig bakom EU och säga att Sverige måste genomföra förslaget än att argumentera för varför man anser att det är bra.

EU tar många dåliga beslut, men mycket av det som EU får skulden för i svensk debatt är faktiskt inte EU:s fel. Ibland är regering och riksdag minst lika ansvariga. Det är nämligen inte så att EU alltid bestämmer exakt hur saker och ting ska vara. När EU stiftar ett direktiv har medlemsstaterna ofta möjlighet att bestämma hur direktivet ska genomföras. Även om ett land blir dömt i EG-domstolen så kan det finnas ett visst handlingsutrymme. En regering som är beredd att kämpa för sin linje i EU kan uträtta en hel del.

Det är lätt att skylla på EU när något blir fel, men i många frågor, som Vaxholmsfallet, presstödet, fildelningsfrågan, spelmonopolet och allmännyttan bör skulden i rimlighetens namn fördelas på både EU och Sveriges regering.

Vaxholmsfallet

I Vaxholmsfallet fälldes Sverige i EG-domstolen år 2007 för att våra lagar tillåter svenska fackföreningar att tränga undan utländska kollektivavtal. (Se kapitlet Det odemokratiska EU). Fackförbundet Byggnads ville att utländska arbetare som jobbar i Sverige skulle få lika hög lön och lika goda arbetsvillkor som alla andra som jobbar i landet, men EG-domstolen ansåg att facket inte hade rätt att kämpa för detta eftersom det skulle strida mot principen om den fria rörligheten. EG-domstolens beslut innebär att grunden för hela den svenska arbetsmarknadspolitik rasar. Om det blir fritt fram för företag att hyra in tillfällig arbetskraft från Östeuropa att arbeta utan svenska kollektivavtal finns det stor risk för lönedumpning, det vill säga sänkta löner. När denna bok skrivs pågår det en politisk strid om huruvida Sverige ska kunna undvika detta genom att stifta nya regler. Det kommer att bli svårt med tanke på att EU sätter strikta gränser för vad som är till-

låtet, men om Vaxholmsdomen leder till lönedumping, så är det inte bara EU:s fel. En stor del av skulden måste också falla på Sveriges regering som inte gjort tillräckligt för att lindra domens konsekvenser.

Hotet mot den svenska modellen

EU-kommissionen presenterade 2006 en utredning (en så kallad grönbok) om att samordna arbetsrätten i unionen. Utredningen hävdade bland annat att

”öka flexibiliteten på Europas arbetsmarknader är av avgörande betydelse för att främja ekonomisk aktivitet och högre produktivitet”

och den krävde en ”en modernisering av arbetsrätten”. I praktiken innebär detta att anställningsskyddet ska försvagas så att det blir lättare att ge folk sparken utan särskild anledning.

Att ”modernisera” arbetsrätten är just vad storföretagens företrädare krävt i många år. Modernisering är ett konstigt ord i sammanhanget eftersom det ofta handlar om att inskränka de anställdas rättigheter och i stället gå tillbaka till den situation som rådde i början av 1900-talet.

Förutom Vaxholmsdomen har EG-domstolen under de senaste åren tagit flera beslut som direkt hotar den svenska arbetsrätten och löntagarnas demokratiska rättigheter. I det så kallade Rüffert-målet har EG-domstolen bestämt att den tyska delstaten Niedersachsen inte fick säga upp ett kontrakt med ett polskt företag som vägrade följa delstatens löneavtal. Enligt domstolen strider det mot EU:s regler att försöka tvinga utländska företag att följa regionala avtal. Fackföreningarna förlorade även i Viking Line-målet, där EG-domstolen begränsade strejkrätten. Domstolen bestämde att det finska sjömansfacket visserligen kunde få hota med fackliga stridsåtgärder för att hindra att Viking Line sänkte de finska anställdas löner till estländsk nivå genom att flagga ut ett fartyg till Estland. Men bara om alla andra förhandlingsmöjligheter var uttömda och om det finns ”rimliga skäl”. Vad som är rimliga skäl avgörs i domstol.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på fria organisationer för båda arbetsmarknadens parter, det vill säga för löntagare

och för företag, som förhandlar fram avtal om arbetstider och löner. I de flesta andra EU-länder är de fackliga organisationerna mycket svagare och i stället har man en lagstadgad minimilön, vilket alltså inte finns i Sverige. Om de fackliga kollektivavtalen skulle ersättas med statliga minimilöner så skulle det försvaga fackföreningarna och öppna upp för lönesänkningar, inte minst när det kombineras med inskränkningar i rätten att strejka.

Hotet mot allmännyttan

Det svenska systemet med hyresrätter bygger till stora delar på att kommunerna äger bostäder – den så kallade allmännyttan – och att de privata hyresvärdarna är tvungna att anpassa sig till allmännyttans hyresnivåer. Det har gjort att de privatägda bostadsföretagen inte har kunnat pressa upp hyrorna så mycket som de skulle vilja. De privata hyresvärdarna har förstås aldrig gillat det här systemet och Fastighetsägarna har lämnat in ett klagomål till EU. I väntan på domen har det tillsatts en statlig utredning för att granska hur den svenska bostadspolitiken stämmer överens med EU:s bestämmelser.

Utredningens slutsatser som kom 2008 är att det svenska systemet med allmännytta inte är förenligt med EU-reglerna. Svenska kommunala bostadsbolag måste bedrivas på ett mer affärsmässigt sätt. EU godtar visserligen så kallad social housing, det vill säga att socialbidragstagare och andra mycket utsatta grupper kan få bo i speciella hus och områden med kommunalt ägda fattiglägenheter, men det är något helt annat än att stora delar av den vanliga befolkningen bor i kommunala hyresrätter med anständiga hyror.

Enligt utredningen kräver EU-reglerna att allmännyttan ska bli vinstdrivande. Varje enskild investering, även små sådana som en ny lekplats, cykelparkering eller tvättstuga måste ge ekonomisk avkastning. Utredningen slår också fast att om det är mer lönsamt att sälja bostäder än att äga dem, så måste kommunen sälja ut dem. Utredningen säger också att det svenska systemet att allmännyttan sätter normen för hyrorna på resten av bostadsmarknaden måste avskaffas.

Utredningens förslag har fått hård kritik från framför allt Hyres-

gästföreningen, och om det genomförs skulle det innebära kraftigt höjda hyror, inte minst i städer med bostadsbrist. Ingen svensk regering skulle våga gå till val på att hyrorna ska höjas kraftigt. Men nu använder man sig av EU som ett bräckjärn för att försöka bryta sönder allmännyttan. Så länge Sverige är med i EU så måste vi anpassa oss efter EU:s regler, men det är inte säkert att det nödvändigtvis måste ske på det här sättet. I just fallet med allmännyttan finns det ovanligt goda förutsättningar för regeringen att ta strid i EU för att se till reglerna ändras eller att Sverige får ett undantag. Det finns ju inga starka intressen ute i Europa som har ett direkt intresse av att den svenska bostadsmarknaden saboteras.

Systembolaget och alkoholpolitiken

Ett av de första stora rättsfallen efter att Sverige gått med i EU handlade om alkoholpolitiken. Redan den andra januari 1995, dagen efter EU-inträdet, började en ICA-handlare i Skåne sälja vin i sin butik i syfte att få bort det svenska försäljningsmonopolet. Detta resulterade i att Sverige drogs inför EG-domstolen. I EU finns det mycket starka strömningar som ser alkohol som ungefär som vilken vara som helst, och EG-fördragets paragrafer har en mycket restriktiv inställning till offentliga monopol. Det var ett mycket pinsamt läge för den svenska ja-sidan som hade lovat i folkomröstningen att Systembolaget inte var hotat, och det löftet var ett av skälen till att det blev ett ja. Regeringen satsade hårt på en diplomatisk offensiv i EU och försökte få domstolen och andra EU-ledare att förstå frågans vikt. EG-domstolens generaladvokat, den jurist som presenterar ett beslutsförslag till domstolen, föreslog dock att Sverige skulle fällas. Domstolen brukar gå på generaladvokatens linje fyra gånger av fem, men till slut valde EG-domstolen att gå emot sin generaladvokat och låta Systembolagets försäljningsmonopol finnas kvar till vidare. EU-kommissionen håller ögonen på Systembolaget även i framtiden, men det här är ett bra exempel på att ett land som är berett att kämpa för att behålla vet-tiga regler faktiskt kan vinna.

Men det är inte alltid som Sverige vinner. EG-domstolen har till

exempel tvingat Sverige att avskaffa förbudet mot alkoholreklam. Med EU-medlemskapet har också de svenska införselreglerna för alkohol ändrats. Tidigare var det endast tillåtet att ta med sig en begränsad mängd från utlandet, men i dag får man ta med sig 10 liter sprit, 90 liter vin och 110 liter öl från andra EU-länder. Det här har satt den svenska solidariska alkoholpolitiken som går ut på att använda priset för att hålla nere konsumtionen under hårt tryck. Det är möjligt att Sverige skulle kunna återinföra striktare införselregler och vinna ett mål i domstolen genom att hänvisa till att det är bra för folkhälsan. Det förutsätter dock att vi har en regering som vågar ta strid mot EU.

EU och jämställdheten

Inom EU finns också starka krafter som står för en politik som inget etablerat svenskt parti skulle vilja ta i med tång. Genom östutvidgningen har den kristna extremhögern stärkts betydligt. Ordförande för EU-parlamentets Utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män är sedan 2004 Anna Záborská från de slovakiska Kristdemokraterna. Hon har bland annat kallat homosexualitet för en hälsodefekt och vill förbjuda all abort. Det är viktigt att vi inte ger den kristna högern möjlighet att tvinga på andra sin politik genom att ge EU mer makt på dessa områden. Det skulle vara ett hot mot många av de framsteg för kvinnors och hbt-personers rättigheter som vi tagit för givna i Sverige.

Vi måste inte göra som EU säger!

I många fall är EU en aktör som tvingar på oss dåliga beslut. I andra fall är EU en politisk arena, där dåliga beslut blir fattade eftersom det politiska spelet är riggat till förmån för de kapitalstarka grupperna. I ytterligare andra fall är EU bara ett verktyg i händerna på krafter som vill driva igenom en politik de inte kan få stöd för i vanlig demokratisk ordning.

I Sverige är det framför allt delar av näringslivet och den politiska högern som använder EU som ett verktyg för att driva igenom saker

som de aldrig skulle få stöd för i allmänna val. Men det ska också påpekas att det finns många borgerliga EU-kritiker som sätter demokratiska principer före kortsiktiga politiska intressen. Under folkomröstningen om EMU 2003 fanns det många borgerliga debattörer som menade att även om de tyckte att EU:s ekonomiska politik till stora delar var bra, så var det dåligt att driva igenom dem på ett demokratiskt sätt. Tyvärr är dessa krafter än så länge i minoritet inom borgerligheten.

Så länge Sverige är kvar i EU kommer EU att vara ett hot mot reformer som svenska folket kämpat sig till genom att använda demokratin. För att undvika detta hot är det ingen större idé att försöka "förändra EU inifrån".

EU är en koloss, och dess odemokratiska struktur är fastgjuten i unionens grundläggande fördrag som är extremt svåra att förändra eftersom fördragsändringar kräver enhällighet.

Vad vi däremot kan göra är att lämna unionen. På sikt är det den bästa lösningen. Vi kan också välja att ta strid för vår linje och föröka utnyttja det politiska handlingsutrymmet så långt som möjligt. Det går. Sverige har till exempel tackat nej till EMU trots att vi egentligen inte har något formellt undantag. Vi måste inte lyda EU blint. Det skulle dock kräva att svenska politiker visade civilkurage.

”Inom EU har jämställdhet och kvinnors rättigheter låg prioritet”

INTERVJU MED EVA-BRITT SVENSSON

EVA-BRITT SVENSSON är EU-parlamentariker (V) och vice ordförande i Folkrörelsen Nej till EU. I EU-parlamentet är hon bland annat vice ordförande för utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Hon menar att EU-medlemskapet i huvudsaken har påverkat jämställdheten i Sverige negativt.

– EU föreskriver att medlemsländerna ska bedriva en ekonomisk politik med avregleringar, privata lösningar och åtstramningar i offentliga utgifter. Eftersom kvinnor är mer beroende än män av en väl fungerande offentlig sektor så drabbar detta kvinnor. Kvinnor har till stor del sina arbeten inom den offentliga sektorn, och de drabbas därför hårdare än män av neddragningar. När den offentliga sektorn fungerar sämre är det ofta kvinnors obetalda arbete som får träda in i stället exempelvis med omsorg om barn och äldre. Lavalldomen med flera domar i EU:s domstol som innebär en form av social dumping drabbar alla löntagare. Men återigen drabbas kvinnor hårdare eftersom vi har en könssegregerad arbetsmarknad där många kvinnor har låglönejobb, deltidsanställningar och är än mer beroende av trygghet och bra kollektivavtal.

– Det finns också exempel på att EU föreslår regler som direkt försämrar vår lagstiftning när det gäller jämställdhet. Ett exempel är det nya förslag till föräldraledighet som behandlas inom EU. Det begränsar mäns möjlighet att vara hemma med barn jämfört med dagens svenska lagstiftning.

Eva-Britt Svensson menar att det visserligen finns en del EU-beslut på jämställdhetsområdet som är bra, till exempel kravet på likalön.

– Men debatten inom EU-parlamentet ligger tyvärr årtionden efter den i Norden. Vi får ta debatter och strider som vi trodde att vi vunnit för många år sedan. Öppet abortmotstånd och en mycket konservativ syn på könsroller och familj har stort inflytande. Prostitution accepteras ofta. Tyvärr påverkar det EU:s politik. Ett exempel är att EU talar med en röst i viktiga organ, exempelvis inom FN, där frågor som är avgörande för kvinnors rättigheter avhandlas. Om vi hade stått fria från EU skulle Sverige kunna inta bättre ståndpunkter och vara en pådrivare för jämställdhet internationellt. Men nu när EU ska tala med en röst i allt fler sammanhang så tystnar Sveriges progressiva röst på området allt mer.

– I EU är den fria marknaden överordnad andra hänsyn som jämställdhet, miljö eller socialt skydd. Den ordningen är inskriven i det som är unionens ”grundlag”, fördraget. EU är därför inte en politiskt neutral organisation där demokratiska beslut styr, politikens huvudinriktning ligger redan fast. Inom EU har jämställdhet och kvinnors rättigheter låg prioritet. Inom EU:s institutioner dominerar män bland de viktigaste beslutsfattarna och tjänstemännen. Det återspeglas i de beslut som tas.

– Unionen inskränker vår möjlighet att påverka beslut demokratiskt. Makten förs från väljare och folkvalda i Sverige till institutioner i EU, som EU-kommissionen och EU:s domstol, som är mycket svåra att påverka för den vanlige medborgaren. När EU får allt mer makt, exempelvis genom Lissabonfördraget, urholkas vår demokrati än mer. En levande demokrati är en viktig förutsättning för att kunna påverka besluten i mer jämställd riktning. Kvinnor, som oftast inte har lika stort utrymme i den offentliga debatten, eftersom det mestadels är män i olika maktpositioner som styr och sätter dagordningen i debatten, är än mer beroende av att kunna påverka besluten i demokratisk ordning genom vår rösträtt.

Utrikespolitiken

Efter EU-inträdet har Sverige fått en allt mindre självständig utrikespolitik. Den oberoende svenska rösten har tystnat. EU:s politik mot utvecklingsländerna är osolidarisk, och bidrar till fattigdom.

DE SENASTE ÅREN har EU tagit över en allt större del av utrikespolitiken. Målet är att unionen ska få en gemensam utrikespolitik. Redan i Maastrichtfördraget från 1991 slogs fast att medlemsstaterna ska "avstå från varje handling som strider mot unionens intressen" och "aktivt och förbehållslöst ska stödja unionens utrikes- och säkerhetspolitik i en anda av lojalitet och ömsesidig solidaritet." Enligt fördraget ska utrikespolitiken syfta till "att skydda unionens gemensamma värden, grundläggande intressen och oavhängighet, att på alla sätt stärka unionens och dess medlemsstaters säkerhet". Ju fler frågor som omfattas av EU:s utrikespolitik, desto mindre blir utrymmet för små medlemsländer att föra en egen politik. I stället för att driva en egen linje går den svenska utrikespolitiken i allt högre grad ut på att påverka inom EU.

EU:s utrikesministrar träffas ungefär en gång i månaden och formulerar gemensamma ståndpunkter. Besluten tas genom en blandning av enhällighet och majoritetsröstning. De grundläggande besluten tas än så länge med enhällighet, men beslut om hur politiken ska genomföras kan tas med kvalificerad majoritet. Den gemensamma utrikespolitiken växer fram gradvis. Lissabonfördraget driver på utvecklingen mot mer överstatlighet, och innebär bland annat att EU får en egen utrikesminister.

Att EU har en gemensam utrikespolitik är knappast någon hemlighet. Ändå finns det politiker i Sverige som inte verkar ha insett att detta får konsekvenser. Som EU-medlem ska Sverige vara solidariskt med EU och har därmed sämre möjligheter att driva en egen politik. Men när man lyssnar på svenska politiker har de ibland problem att komma ihåg det. I internationella förhandlingar och i militära interventioner har EU-länderna ofta ett nära samarbete med USA.

Vissa EU-anhängare på vänsterkanten hyllar framväxten av en gemensam utrikespolitik och hoppas att EU kan bli en motvikt till USA.

Men för att något ska förtjäna att kallas motvikt måste det ju lägga sin tyngd i den andra vågskålen. Den verkliga motvikten till USA:s maktmissbruk är ett starkare FN och en global opinion, inte att EU

eller Kina blir starka nog att bete sig på samma sätt. Sovjetunionen var på sin tid en konkurrent till USA, men vem skulle i dag hävda att detta legitimerade Sovjets aggressionspolitik mot sina grannländer? Eller att Sovjetunionens utrikespolitik var bra i egenskap av ”motvikt” till USA?

Det är viktigt att komma ihåg att EU-länder som Storbritannien och Frankrike som har stor närvaro ute i världen inte har betett sig annorlunda än USA. När det passar deras intressen har de stöttat diktaturer med diplomatiska erkännanden, vapenexport och militära insatser. Ett av de mest ökända exemplen är hur Frankrike beväpnade hutumilisen som genomförde folkmordet i Rwanda i mitten av 1990-talet och sedan gav regimen diplomatiskt stöd så att FN:s insats för att stoppa folkmordet försenades.

Skillnaden mellan EU-länderna och USA är framför allt att EU-länderna ännu inte har en lika stark militär kapacitet. Man måste vara mer än lovligt naiv för att tro att EU-länderna skulle börja föra en mer moralisk politik bara för att makten flyttar upp till en nivå i Bryssel där insynen är obefintlig, och möjligheten att utkräva ansvar för den förda politiken inte existerar. Om EU blir en riktig stat så kommer dess utrikespolitik troligen att vara ungefär lika moralisk som USA:s, Storbritannien eller Frankrikes.

Vem är det som påverkar vem?

Sveriges utrikespolitik har varierat genom åren, även under den tid då Sverige var en helt självständig nation. I början av kalla kriget förde Sveriges regering till exempel en starkt USA-vänlig politik. Men under 1960-talet kom detta att ändras, genom ett starkt opinionstryck underifrån, framför allt i Vietnamfrågan. Under Olof Palme (statsminister 1969-76 och 1982-86) förde Sverige en alltmer självständig utrikespolitik. Man tog avstånd från både USA:s och Sovjets olika erövringskrig och förespråkade solidaritet med världens fattiga folk.

Inför folkomröstningen 1994 påstod EU-anhängarna att vi skulle få behålla vår utrikespolitik även som EU-medlem.

Samtidigt hävdade de också att Sverige skulle påverka EU:s politik.

EU-motståndarna varnade dock för att det troligtvis skulle bli tvärtom. Kritikerna var många, inte bara i Sverige. Brasiliens dåvarande miljöminister José Lutzenberger sade till exempel:

"Det skulle vara en katastrof om Norge och Sverige gick med i EG.

Det skulle missgynna tredje världen om Europa börjar tala med en röst."

Kritikerna fick rätt. EU har påverkat Sverige oerhört mycket mer än vad Sverige påverkat EU. Tidigare röstade vi ofta tillsammans med tredje världens länder i omröstningarna i FN:s generalförsamling. Men sedan EU-inträdet röstar Sverige i stället med de rika länderna i EU, och den oberoende svenska rösten har tystnat.

Gruppträck och förhandlingskultur

När man är med i en grupp så påverkas man av vad den gruppen tycker. En grupp påverkar oftast individerna i mycket högre utsträckning än vad individerna påverkar gruppen. Ofta finns det ett starkt tryck på medlemmarna att de ska anpassa sig till vad gruppen tycker. Samma process gäller naturligtvis även i EU.

Det är svårt att driva en helt egen linje inom EU. För att få vara med i de reella förhandlingarna måste man anpassa sig till majoriteten och lägga sig så nära motparten att man blir intressant att förhandla med. I EU har man dessutom en förhandlingskultur där man strävar efter enhälliga beslut.

De länder som förlorar förväntas lägga ner sina röster eller sluta upp bakom majoriteten i utbyte mot att de kan få påverka lite på marginalen. Det ses som lite konstigt och oeuropsiskt att rösta nej. Det är inte heller riskfritt att driva en egen politik. Om Sverige går emot Spanien när de vill att EU ska köpa fiskerättigheter så att deras fiskare kan bedriva rovfiske i Afrika, så kommer inte Spanien att ha glömt bort det när vi vill be dem om hjälp i någon annan fråga.

En handelspolitik som utnyttjar den tredje världen

Ända från den allra första början så var EU en tullunion. Samtidigt som man avskaffade tullarna mellan medlemsländerna, byggde man upp en tullmur utåt. Ingen medlemsstat kan bedriva en egen handelspolitik.

EU vill gärna sälja varor till omvärlden, men vill inte avskaffa sina egna handelshinder. Det gäller särskilt inom jordbrukspolitiken. För EU:s konsumenter har denna politik inneburit högre priser, bland annat på varor som ris och socker. Den mesta handeln med länder utanför EU och EFTA försvåras. Men det är inte bara jordbruksprodukter som är drabbade. Den danska cykelmarknaden består till exempel till 40 procent av cyklar från Taiwan. Genom EU:s tullar har priset på dessa cyklar drivits upp med 30 procent. När EU införde drastiska sanktioner mot kläder från Kina våren 2005 drabbades också många skandinaviska småföretag inom textilbranschen, som hade beställt kinesiskt material som helt plötsligt blev nästan omöjligt att få in över EU:s tullmurar.

Men de allvarligaste konsekvenserna av EU:s handelspolitik drabbar invånarna i fattiga länder. Av EU:s ursprungsländer är de flesta gamla kolonialmakter. EU har blivit medlet för att återta den makt som dessa länder förlorade under 1900-talets avkolonisering. Inom världshandelsorganisationen WTO har EU drivit på för att tvinga fattiga länder att låta multinationella företag slå sig in på de inhemska marknaderna. Men i de internationella förhandlingarna har de rika länderna stött på motstånd. Många fattiga länder har slagit sig ihop och därigenom stoppat de värsta förslagen. Därför har EU försökt sig på en delvis ny strategi. Man vill i stället sluta enskilda avtal med små länder och ekonomiskt svagare regioner som då inte har särskilt mycket att sätta upp mot EU.

År 2006 formulerade EU strategin "Global Europe: competing in the world". I den slås fast att man vill öka EU-ländernas tillgång till energi, metaller och råvaror, och skapa större "frihet" för service och immaterialrätt. Den friheten innebär bland annat att EU:s storföretag ska kunna ta patent på grödor i fattiga länder. Alla handelshinder för EU:s export till fattiga länder ska avskaffas. Målet är att den andel av EU:s export till Afrikas marknader som är tullfri ska öka från 20 procent till 80 procent på 15 år. EU motarbetar den fattiga världens möjligheter att ta ut exportskatter på råvaror, vilket minskar deras skatteintäkter, och gör det svå-

rare för dem att bearbeta råvarorna själva och bygga upp en industri. EU:s handelspolitik gynnar europeiska storföretag, och riskerar att slå hårt mot den inhemska industrin i de fattiga länderna. I egenskap av en av världens starkaste ekonomiska makter försöker EU tvinga till sig fri tillgång till många fattiga länders marknader, ofta med direkta hot. Till en grupp västafrikanska länder har EU sagt att om de inte skriver på EU:s handelsavtal kommer man som straff att ge de västafrikanska länderna sämre tillgång till de europeiska marknaderna, vilket enligt EU skulle kosta dessa fattiga länder 132 miljarder euro i missade ordrar.

I stället för att hjälpa de fattiga länderna att utveckla sina egna industrier och marknader vill man att de ska fortsätta importera varor från företag inom EU. Matvaror som kycklingkött och mjölkpulver dumpas till så låga priser att fattigbönder och lokala industrier ruinerar. I fattiga utvecklingsländer utan något socialt skyddsnät är det här en politik som tar människoliv. EU driver hårt att fattiga länder ska släppa in utländska företag och avveckla sina egna handelshinder, men man är inte alls lika pigg på att ge de fattiga länderna möjlighet att konkurrera på EU:s egen marknad.

EU:s biståndspolitik

EU-anhängare påstår ofta att EU är världens största biståndsgivare, men det är inte riktigt sant. EU hade år 2007 en biståndsbudget på 10,6 miljarder euro, vilket är något mindre än en promille av EU-ländernas BNP. Det finns dock ett antal medlemsländer, bland annat Sverige, som ger en relativt stor andel av sin välfärd i bistånd. Om man trollar med statistiken och räknar samman alla de olika EU-ländernas bistånd med EU-biståndet kan man komma fram till att EU-länderna sammanlagt gav 0,38 procent av sin BNP i bistånd under år 2007. Det är den siffran som EU-anhängarna använder för att ge EU äran av bra saker som det i själva verket är medlemsländerna som uträttar. Sverige ger varje år 1 procent av sin BNP i bistånd. EU-ländernas sammanlagda bistånd är mycket långt ifrån FN:s mål om att rika länder ska ge 0,7 procent. Jämfört med hur

mycket pengar EU-länderna tjänar på de orättvisa handelsavtalen med de fattiga länderna är det inte särskilt mycket. Det är inte heller allt som kallas bistånd som verkligen är bistånd.

I många fall är det snarare ett sätt för givaren att stärka sin egen ekonomiska makt. Till exempel slöt EU våren 2006 ett avtal med Marocko, som innebär att Marocko får 1,1 miljarder kronor i bistånd i utbyte mot att fiskebåtar från EU-länderna fick tillgång till fiskevatten utanför Afrikas västkust. Eftersom EU har fiskat slut på fisken inom stora delar av sina egna vatten är man mycket mån om att få tillgång till fisket i fattiga länder, som ofta utsätts för direkt utfiskning. När det gäller fiskeavtalet med Marocko är fallet särskilt allvarligt eftersom delar av de fiskevatten som EU köpt fiskerättigheter till egentligen tillhör Västsahara – ett land som ockuperas av Marocko sedan 1975. Plundringen av Västsaharas fiskevatten är ett tydligt exempel på hur EU sätter ekonomiska och geopolitiska intressen framför fred och mänskliga rättigheter. Det här är också en av de få gånger som Sverige har röstat emot de andra länderna i ministerrådet. Men vi röstades ner och avtalet skrevs under ändå.

Utanför EU kan vi:

- bedriva en självständig utrikespolitik
- visa solidaritet med tredje världen och med de fattiga folken
- ha en egen handelspolitik

”Framväxten av handelsblock som EU och Nafta på det norra halvklotet har försvagat u-länderna, och särskilt länder som i likhet med Sydafrika ej har varit knutet till något handelsblock.”

Sydafrikas första demokratiskt valde president **Nelson Mandela**

Militärprojektet

EU är inget fredsprojekt. Tvärtom är det ett projekt som rustar för att försvara sina intressen mot omvärlden.

EU-ANHÄNGARE försöker ofta framställa EU som ett fredsprojekt. Deras teori går ut på att länder som är sammanslutna i en union inte går i krig med varandra. Visserligen har det varit fred mellan Frankrike och Tyskland sedan 1945, men det är orimligt att hävda att detta är EU:s förtjänst. Man kan inte heller påstå att risken för krig mellan Tyskland och Frankrike skulle öka om Sverige lämnade EU.

En av de stora statsvetenskapliga upptäckterna under 1900-talet är att demokratier så gott som aldrig startar krig med varandra. Eftersom både Tyskland och Frankrike varit demokratier sedan andra världskrigets slut förefaller det underligt att EU tar åt sig äran för freden. Det är heller inte så att en politisk union är en garanti för fred. Faktum är att den övervägande delen av jordens militära konflikter är inbördeskonflikter. Flera väpnade konflikter pågår också inom EU (även om det just nu råder vapenstillestånd i de flesta av dem): Nordirland, Baskien, Cypern och Korsika. Där har varken union eller gemensam valuta löst problemen. Den som tror att vägen till fred går genom att skapa en centraliserad superstat där makten är så långt från medborgarna att makthavarna inte förmår lyssna på folkens problem är ute på en farlig väg. Bristen på demokrati har varit en förutsättning för de flesta krig i modern tid.

En skillnad mellan vanliga länder och supermakter är att supermakter är tillräckligt starka för att ställa till med allvarliga problem i resten av världen. Skapandet av en europeisk supermakt är inte ett fredsprojekt, inte ens om det skulle bidra till fred mellan de länder som ingår i supermaktsprojektet. Efter att Tyskland enades 1871 blev det visserligen fred mellan de tyska delstaterna Bayern och Preussen. Men å andra sidan möjliggjordes det tyska stormaktsbygge som ledde till 1900-talets två världskrig.

Mer pang för pengarna

Starka krafter inom EU verkar för ett gemensamt EU-försvar. Från deras synvinkel finns det fördelar med en gemensam armé. Att 27 medlemsländer har 27 olika system kostar mer än vad det skulle göra om man samordnade dem. I så fall behöver inte alla länder ha alla

vapenslag, och man skulle kunna samordna inköpen av vapen och annat material för att få lägre priser. En verklig EU-armé skulle kunna få större slagkraft utan att man behöver utöka militärutgifterna. Det finns till och med de som hoppas att det skulle bli lite billigare. EU-parlamentet antog i februari 2009 en resolution som krävde att de militära resurserna samordnas mer.

Medaljens baksida är att en större och mer slagkraftig EU-armé kan komma att användas. Ett EU med en gemensam armé kommer att bli tillräckligt starkt för att agera på egen hand betydligt oftare. Små länder har inte resurser för militära äventyr. Stormakter och supermakter däremot är starka nog för att kunna vinna på att använda militärt våld och de blandar sig i konflikter överallt i hela världen. Medan svenska EU-anhängare försöker utmåla EU som enbart fredligt så går tongångarna nere på kontinenten i en helt annan takt.

Det finns visserligen ett och annat högtidstal även där, men man är samtidigt mycket tydliga med att EU ska ta upp konkurrensen med USA även på det militära planet. Ledande politiker vill att EU skaffar sig en militär slagkraft som kan säkra EU:s strategiska intressen och framför allt tillgången till naturresurser som olja.

År 2004 inrättades ett särskilt organ, Europeiska försvarsbyrån, där alla medlemsstater utom Danmark ingår. Syftet med försvarsbyrån är att "stärka den europeiska försvarsteknologiska och industriella basen med syfte att skapa en internationellt konkurrenskraftig europeisk marknad för försvarsmaterial", det vill säga att öka exporten av EU-producerade vapen.

En framtida EU-armé kan också mycket väl komma att ha tillgång till kärnvapen. Två av EU:s medlemmar, Storbritannien och Frankrike, har egna kärnvapen och har tidigare meddelat att dessa vapen står till EU:s förfogande.

European Union Battlegroups

När svenska EU-anhängare talar om den gemensamma försvarspolitikerna talar de gärna om trevliga saker som minröjning och fredsbevarande, men EU:s militarisering går betydligt längre än

så. Sedan toppmötet i Köln 1999 har utvecklingen gått i rask takt. Då beslöt man att EU ska kunna ta på sig så kallade fredsframtvingande uppgifter och ha en "självständig militär kapacitet". Vid toppmötet i Nice året därpå beslöts att unionens medlemsländer ska avsätta cirka 100 000 soldater, ett hundratal örlogsfartyg och 300 till 400 flygplan. Dessa styrkor ska med kort varsel kunna "reagera på kriser i hela världen".

Den första militära insatsen utanför EU:s gränser ägde rum 2003 då 1400 soldater, varav 80 från Sverige, sattes in i Kongo. Operationen skedde under FN-mandat, men det förekom ändå allvarliga problem. I SVT:s uppdrag granskning i april 2008 visades till exempel att svenska soldater bevittnat hur franska militärer torterat en tillfångatagen kongoles, utan att ingripa eller rapportera saken.

Formellt har ännu inte EU någon egen armé, men utvecklingen går i den riktningen. Europeiska rådet lanserade 2003 idén om ständigt stridsberedda EU-styrkor – European Union Battlegroups. Sedan 2007 har EU alltid två aktiva stridsgrupper som står beredda att under ett halvår var rycka ut inom 10 dagar.

Det första halvåret 2008 stod 2350 svenska soldater inom Nordic Battle Group redo att sättas in på EU:s order, och nästa omgång blir hösten 2011. Danmark och Malta deltar inte i stridsgrupperna. EU:s trupper ska kunna användas till humanitära insatser, fredsbevarande uppgifter och militär krishantering, som till exempel det som kallas fredsskapande åtgärder.

EU har visserligen slagit fast att EU:s styrkor ska användas "i enlighet med principerna i Förenta nationernas stadga", men det krävs inget uttryckligt FN-beslut för att EU:s trupper ska kunna användas, och FN-stadgan har tyvärr kunnat tolkas lite hur som helst genom åren. I stället riskerar situationen att bli som med USA, som också säger sig respektera FN:s bestämmelser men trots detta inte såg några problem med att till exempel invadera Irak, i strid med FN-stadgan.

EU:s krig mot terrorismen

Europeiska rådet har slagit fast att EU:s trupper ska kunna an-

vändas "som stöd till tredje land i kampen mot terrorism". Alla sunt tänkande människor är ju mot terrorism, men det är enkelt att konstatera att för USA och andra militära stormakter har "kriget mot terrorismen" blivit en slogan som kan användas för att legitimera militära aggressioner mot fattiga länder. EU har slutit upp bakom USA:s så kallade krig mot terrorismen utan några större förbehåll. 15 av 27 medlemsländer har deltagit i USA:s ockupation av Irak. Efter terrorattentatet mot en järnvägsstation i Madrid 2004 antog EU en deklaration i vilken medlemsländerna åtog sig att mobilisera alla resurser, även militära, om en medlemsstat attackerades av terrorister.

Eftersom EU har bristfällig demokratisk kontroll av besluten finns det en allvarlig risk att EU-armén kommer att sättas in i operationer som bryter mot fred, folkrätt och mänskliga rättigheter. Definitionen av vem som är och inte är terrorist har också visat sig växla med den politiska konjunkturen. Man bör komma ihåg att organisationer som sydafrikanska befrielserörelsen ANC på sin tid var terroriststämplade av omvärlden. Det omfattande svenska stödet till ANC under 1980-talet hade med nuvarande EU-regler varit olagligt.

EU:s ministerråd har antagit ett rambeslut om bekämpande av terrorism. Den första organisation som dömdes med hänvisning till de nya hårda terroristlagarna var dock inte några riktiga terrorister utan Greenpeace i Danmark som 2005 dömdes till 50 000 kronor i böter för att hängt upp en banderoll mot genmanipulerad mat. EU har sedan dess skärpt rambeslutet ytterligare och numera ska även "offentlig uppmaning till terroristbrott" kriminaliseras.

Alla kan enas om att terrorism är dåligt. Men är det verkligen rimligt att staten ska sätta gränserna för vilka utländska organisationer man får stödja? Hur ett sådant beslut ska tolkas i verkligheten blir ytterst en fråga om vem som har makten. Och det är just därför man i Sverige traditionellt har undvikit att införa sådana här gummiparagrafer som kan användas för att inskränka yttrandefriheten. Med EU-medlemskapet håller en helt ny linje på att införas.

Neutralitet är ett bättre alternativ

Redan på 1830-talet slog Sverige in på en neutral militärpolitisk linje. Efter de misslyckade deltagandena i krigen mot Napoleon, som bland annat ledde till att Sverige förlorade Finland, bestämde kung Karl XIV Johan att Sverige skulle vara ett neutralt land. Tidigare hade man haft en armé som huvudsakligen var till för att föra krig utomlands. Under 1800-talet byggdes i stället ett invasionsförsvar som skulle säkra landets gränser. Systemet kom med tiden att bygga på allmän värnplikt (för män), vilket ytterligare demokratiserade militärapparaten och försvårade angreppskrig mot grannländerna.

I praktiken har förstås neutraliteten fungerat olika väl under olika tidsperioder. Ett välkänt exempel är Sveriges agerande under andra världskriget då neutraliteten starkt urholkades genom Sveriges passiva stöd för Nazi-Tyskland. Men i princip har vi varit ett neutralt land sedan snart 200 år. Den politiken har tjänat freden, inte bara i Sverige utan i hela världen. Det är ett intressant faktum att det ofta är de största och starkaste länderna i världen som har haft den värsta utrikespolitiken, begått övergrepp, startat krig, och stöttat samvetslösa diktatorer. Små länder som Sverige, Norge eller Costa Rica har ofta haft en mer etisk utrikespolitik. De har haft mycket mindre att vinna på imperiepolitik och dessutom har det varit lättare för befolkningarna i små, demokratiska länder att påverka utrikespolitiken.

Neutralitet är givetvis inte detsamma som att inte ta ställning. Ett tydligt exempel är när Sverige under 1970-talet stödde befrielseströrelser i tredje världen. Detta kunde vi göra just eftersom vi var ett alliansfritt land som inte behövde ta hänsyn till den ena eller den andra supermaktens intressen.

Utanför EU kan vi

- föra en alliansfri politik
- kontrollera hur statens militära resurser används

Unionens murar mot omvärlden

Samtidigt som EU har ökat den fria rörligheten för personer inom unionens gränser har man rest nya murar mot omvärlden.

I DE NORDISKA länderna tog vi bort passkontrollerna gentemot varandra redan på 1950-talet. Den nordiska passunionen visar att man inte behöver bygga upp en stat för att kunna göra det enklare att resa. EU har visserligen gjort det enklare att resa inom EU utan pass (förutsatt att man inte försöker flyga) men det har skett till priset av att man gjort det svårare för människor att ta sig igenom EU:s yttre gränser.

Schengen

I mitten av 1980-talet när EG inte lyckades komma överens om gränskontrollerna bestämde sig några länder för att gå före på egen hand. Efter ett möte i den lilla gränsbyn Schengen antogs det så kallade Schengenavtalet 1985. Avtalet innebär att de deltagande länderna avskaffar den inre gränskontrollen gentemot varandra och i stället bygger upp en gemensam yttre gräns. Från början var Schengenavtalet bara en mellanstatlig överenskommelse mellan fem länder, men de lyckades skapa ett etablerat faktum som andra länderna varit tvungna att anpassa sig efter. Sverige är med i Schengen sedan 1996. Schengenavtalet har fått stora konsekvenser för visum- och asylpolitiken, och det har också inneburit att det blivit lättare för de som smugglar alkohol och narkotika.

Schengenområdet omfattar inte hela EU. Bulgarien, Rumänien och Cypern förbereder sig för medlemskap men har ännu inte blivit insläppta. De två önationerna Storbritannien och Irland står utanför och vill inte vara med. Det går också att ansluta sig till Schengenområdet utan att vara med i EU. Norge, Island och Schweiz är medlemmar, och Liechtenstein förväntas ansluta sig inom kort. Däremot kan man inte vara med i EU utan att anslutas till Schengen om man inte har speciella undantag. Det har Storbritannien och Irland, men Sverige saknar det.

Flyktingstopp

Ett av målen med EU:s flyktingpolitik är att minska flyktingströmmen till Europa. Amnesty International påpekade 2002 att

”endast en liten och minskande del av världens asylsökande kommer

till de rika länderna i EU. Men likväl vill inte EU hjälpa någon av världens mest utsatta människor.”

Schengenavtalet innebär att de deltagande ländernas gränser mot varandra i princip helt tas bort, medan de yttre gränserna stärks. Eftersom de inre gränskontrollerna försvinner behövs andra former av kontroll. EU har skärpt kontrollen vid de yttre gränserna, och i många länder behöver människor visa upp ID-handlingar inuti landet när polisen frågar efter det. Schengen har upprättat ett mycket omfattande register (Schengen Information System) som innehåller uppgifter om närmare en miljon människor. Av dessa är ungefär 90 procent så kallade oönskade utlänningar.

En annan grundbult i EU:s flyktingpolitik är Dublinkonvention, som också har antagits av Norge, Island och Schweiz. Syftet med konventionen är att en asylsökande som kommer till unionen bara ska få en chans. I de flesta fall måste en flykting söka asyl i det land han eller hon kommer till först och den som får avslag i ett EU-land har ingen rätt att söka asyl i ett annat. Regeln upprätthålls med hjälp av fingeravtrycksregistret Eurodac. EU har en sträng gränskontroll gentemot Afrika och länder som Kroatien, Ryssland, Vitryssland och Ukraina.

I vattnen mellan Spanien och Marocko har EU skapat ett omfattande övervakningssystem med patrullbåtar som försöker hindra flyktingar. Enligt uppgifter från organisationen United Against Racism har 11 756 personer dött under sina försök att ta sig in i EU mellan 1988 och 2007, därav 1861 personer enbart under 2007. Människor har drunknat i havet, kvävts i containrar eller begått självmord i flyktingläger.

EU har också stiftat lagar som gör det svårare för flyktingar att ta sig till Europa och söka asyl. Ett exempel är reglerna om transportörsansvar som innebär att ett flygbolag som transporterat flyktingar utan visum ska kunna bötfällas. Detta undergräver den rätt till asyl som slagits fast av FN, eftersom många stoppas innan de fått en rättvis prövning. De som vill fly från ett annat land in i Schengen tvingas ofta anlita flyk-

tingsmugglare. Alla partier i Sveriges riksdag var emot beslutet om transportöransvar, men Sverige röstades ändå ner i ministerrådet eftersom beslutet kunde tas med kvalificerad majoritet.

I juni 2008 antogs det så kallade återvändandedirektivet, som uppmuntrar till frivilligt återvändande av illegala invandrare. Det innebär också att flyktingar från länder utanför EU ska kunna tas i fängsligt försvar i upp till 18 månader. Människor som utvisas och inte lämnar EU självmant kan också få inreseförbud i upp till fem år, och alltså inte ens kunna söka asyl här om de skulle vara i behov av det. Förslaget har kritiserats starkt av FN:s flyktingorgan UNHCR och av Amnesty International.

Schengenområdet

Av EU:s medlemsstater är 22 fullvärdiga Schengenmedlemmar: Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike. Av länderna utanför EU är Island, Norge och Schweiz anslutna till Schengen.

Svårare att få arbeta inom EU

I många länder inom EU tvingas människor som inte har ett tillräckligt europeiskt utseende att visa legitimation för poliser som misstänker att de inte har uppehållstillstånd. Gränskontrollernas avskaffande inom EU har gjort att människor i stället nu kontrolleras på mer eller mindre godtyckliga grunder överallt. EU-anhängare talar gärna om unionens så kallade fria rörlighet för arbetskraft, men för många arbetare och studenter som inte har europeiskt ursprung har rörligheten minskat. Innan EU började stänga gränserna var det till exempel vanligt att människor från Afrika tog sig till Spanien för kortare perioder för att tjäna pengar på att plocka frukt eller bygga hus. Denna arbetskraftsvandring gynnade både Spanien och Nordafrika, men nu har de fått problem på grund av EU:s gränskontroller.

Ett annat exempel gäller den svenska sjöfartsindustrin som alltid har lockat till sig arbetskraft från andra länder, på samma sätt som

många svenska sjömän arbetat utomlands. Men enligt ett EU- direktiv måste rederier betala högre skatt för anställda som inte är medborgare i EES-länderna. På grund av det nya direktivet sparkades sommaren 2008 nitton pakistanska medborgare från båtföretaget Ånedinlinjen. Några av dem hade varit anställda i 23 år, och många hade dessutom endast uppehållstillstånd för att arbeta. Trots att de bott i Sverige länge kan de som arbetslösa tvingas lämna landet.

Svårare att turista

I och med att Sverige anslöts till Schengenområdet infördes visumtvång mellan Sverige och Tanzania, Kuba, Belize och ytterligare ett tjugotal länder i Afrika, Karibien och Stilla havet. När detta skrivs våren 2009 krävs det visum för att komma in i Schengen från 130 länder. Visumtvånget är inget litet problem. Det kostar pengar att söka visum till EU, och det är en byråkratisk process där man måste lämna in många papper, och i några länder får man inte ens skicka in ansökan per post. Det är inte heller så att visumprocessen har något säkert utfall. Om man till exempel är iranier och vill besöka Sverige så kan man ha alla sina papper i ordning, men ändå vägras visum eftersom myndigheterna utgår från att man kommer att försöka stanna.

Ett konkret exempel på hur Schengenavtalet har ställt till problem för människor i EU:s grannländer är fallet Vitryssland. För människor i Vitryssland hade det länge varit enkelt att resa till landets närmaste grannar Lettland, Litauen och Polen, men sedan dessa kom in i Schengen 2008 har det blivit svårt för en vitryss att turista eller studera i andra europeiska länder. En vitryss som vill ha visum till Schengenområdet måste i normalfallet betala 60 euro i avgift, vilket för många är en hel månadslön.

Visumreglerna gör det också svårare för unga människor som vill resa billigt eller backpacka. När man söker visum till Sverige måste man kunna uppvisa att man har 40 euro per dag för levnadsomkostnader. Det är ganska mycket för en fattig student som vill åka hit för att besöka vänner. Visumkrånglet drabbar inte bara de som vill resa hit, utan även de som vill resa utanför unionens gränser. Om du vill

besöka Ryssland så får du till exempel inte längre ansöka om visum per post, eftersom Ryssland tillämpar en princip om ömsesidighet.

Lissabonfördraget och asylpolitiken

I takt med att främlingsfientliga krafter blivit starkare inom EU har unionen anpassat sin flyktingpolitik till de rasistiska partierna. Ledande politiker inom EU flörtar med främlingsfientliga opinioner, och ett av de grövsta exemplen är Italien, där regeringen bland annat agiterar mot invandrade romer. För några år sedan gjorde ett av regeringspartierna, Lega Nord ett utspel om att flyktingskepp skulle beskjutas av kanonbåtar.

Under nuvarande EU-fördrag finns fortfarande möjlighet för ett medlemsland att föra en mer generös flyktingpolitik, men de möjligheterna blir betydligt mindre om Lissabonfördraget går igenom. I det nya fördraget tar man konsekvent bort de skrivningar som gjort det möjligt för EU-länder att föra en mer generös politik. Detta kallas "harmonisering" – ett vackert ord som är EU-språk för likriktning.

Den nya "harmoniserade" flyktingpolitiken kommer inte att bli en politik för solidaritet med flyktingarna. Beslut kommer att tas med kvalificerad majoritet, och de krafter som flörtar med främlingsfientligheten är tillräckligt starka för att utöva ett avgörande inflytande på besluten. Om Lissabonfördraget antas kommer Sveriges flyktingpolitik i ännu större utsträckning bestämmas av politiker som Italiens Silvio Berlusconi och Frankrikes Nicolas Sarkozy.

Utanför EU kan vi:

- föra en generös flyktingpolitik och ge asylsökande skydd
- reglera införseln av alkohol och tobak för att gynna folkhälsan
- slippa skaffa visum till en rad länder

EU och miljö

På många områden förbjuder EU sina medlemsländer att ha hårdare miljöregler än vad som gäller för hela unionen. Utanför EU skulle Sverige kunna bli ett föregångsland på miljöområdet igen.

NÄR SVERIGE folkomröstade om EU 1994 stod större delen av miljörörelsen på nej-sidan. Miljörörelsen hade sett hur 1980-talets EG-anpassning hade inneburit reformstopp för det svenska miljöarbetet på många områden. Miljörörelsen oroades också över att EU:s grundläggande fördrag sätter den fria rörligheten framför miljön och att EU-medlemskapet skulle göra det svårare för Sverige att bedriva en bra miljöpolitik.

Den inre marknaden och miljön

För att kunna uppnå målet om en inre marknad bestämde det dåvarande EG på 1980-talet att alla "tekniska handelshinder" skulle avskaffas. EG:s vitbok om den inre marknaden (artikel 13) klargjorde att nationella miljöregler riskerade att rensas ut som tekniska handelshinder.

Avsikten var att uppnå stordriftsfördelar, och hindra länder från att skydda sin egen industri. På den inre marknaden där varorna skulle kunna röra sig fritt över gränserna ville man helt enkelt inte tillåta medlemsländerna att ha tuffare miljökrav på varor.

Förbjudet att gå före

EG-domstolen beslöt redan på 1970-talet att en vara som är tillåten i ett medlemsland ska vara tillåten i alla. Detta kallas Cassis de Dijon-principen efter en fransk svartvinbärslikör som Västtyskland ville förbjuda med motiveringen att det var för lite alkohol i den. Saken hamnade i EG-domstolen, som 1979 kom fram till att en vara som är tillåten i ett medlemsland inte ska få vara förbjuden i något av de andra. Det här beslutet ställer till stora problem för miljörörelsen.

Miljöpolitiken behöver föregångare. Det behövs länder som vågar pröva nya hårda regler och driva fram en teknikförbättring. När ett land skärper sina miljökrav tvingar det fram en teknikutveckling från företag som vill uppfylla kraven för att kunna sälja i landet. Och när den nya produkten väl finns är det mycket lättare för miljörörelsen i andra länder att argumentera för den.

Den här processen är känd som exemplets makt. Det är mycket lät-

tare att övertyga ett land om att införa tuffare miljökrav än att övertyga hela EU om att skärpa kraven på en och samma gång, men EU tillåter inte sina medlemsländer att införa hårdare regler och förbjuda miljöskadliga produkter på egen hand.

Exemplets makt

När man vill driva igenom en förändring finns det inget argument som biter bättre än ett gott exempel. Om man kan visa att det man vill göra faktiskt fungerar i verkligheten så blir det mycket lättare att vinna debatten. På 1980-talet bestämde sig den amerikanska delstaten Kalifornien för att göra något åt kvaliteten på sin luft. Politikerna beslutade att bara de bilar som klarade tuffa avgaskrav skulle få säljas i delstaten. Biltillverkarna protesterade, men beslutet stod fast, och det visade sig sedan att det inte var särskilt svårt att sätta katalysatorer på de nya bilarna, trots allt. Kaliforniens avgaskrav stimulerade utvecklingen av ny teknik. Och när det väl visat sig att katalysatorer fungerade i Kalifornien anslöt sig resten av USA, och snart därefter resten av den industrialiserade världen.

Ett medlemsland i EU hade inte kunnat genomföra ett sådant beslut på egen hand eftersom det skulle bryta mot reglerna för den inre marknaden. En delstat i USA har betydligt större självständighet på miljöpolitikens område än vad EU-länderna har. En av de första sakerna Barack Obama gjorde när han tillträdde som USA:s president 2009 var att säga till miljömyndigheten att undersöka hur USA kan ge delstaterna större möjligheter att ställa högre krav på att bilar ska vara bränslesnåla och ha små utsläpp. Obama förstår det som EU inte har fattat.

EU:s miljöpolitik

När EU ska ta beslut om miljöpolitiken tas de ofta med kvalificerad majoritet. Det innebär att en majoritet kan tvinga en minoritet i ministerrådet att acceptera skärpta regler. När det gäller miljöskatter krävs det dock enhällighet. Vissa medlemsländer kan anses vara relativt miljövänliga medan andra länder prioriterar miljöfrå-

gorna lägre. Det finns en tendens att de fattigare medlemsstaterna är mindre intresserade av att satsa resurser på miljön. Vilka länder som är miljövänliga skiljer sig dock från fråga till fråga. Sverige står oftast på miljöns sida, men när EU diskuterade krav på att bilar inte skulle släppa ut för mycket koldioxid så valde Sverige att kämpa för Volvos intressen i stället för miljön – Volvos bilar är ofta stora och bränsleslukande.

Storföretagen och deras lobbyister arbetar hårt för att påverka politiken och de har ett stort inflytande. (Läs mer om det i kapitlet I Bryssel kan makten köpas för pengar)

När EU ska ta beslut med enhällighet är det det medlemsland som vill minst som bestämmer. De flesta av EU:s miljöregler tas dock med kvalificerad majoritet. Det innebär att en grupp som vill stoppa ett förslag behöver minst 91 röster av 345 för att få till en blockerande minoritet. Inom EU är det alltså den grupp som vill minst som får sin vilja igenom.

Allergiframkallande färger i maten

Ett tydligt exempel på hur EU låter företagens intressen gå före miljö och hälsa är azofärgerna. Azofärger används som tillsatser i mat, olika drycker och godis och de misstänks för att orsaka allergier. Ämnena förbjöds i Sverige redan på 1970-talet, men blev tillåtna igen på grund av EU-medlemskapet. År 2008 publicerades vetenskapliga undersökningar av fem azo-färger som visade att de kan orsaka hyperaktivitet och koncentrationssvårigheter hos barn. Efter detta krävde EU-parlamentets miljöutskott att ämnena skulle förbjudas, men inte ett enda land, inte ens Sverige, stödde förslaget i ministerrådet. Azo-färgerna är alltså fortfarande tillåtna, och EU hindrar sina medlemmar från att förbjuda dem.

EU är ingen miljöorganisation

EU-minister Cecilia Malmström (FP) har hävdad att EU är världens bästa miljöorganisation. Det är ett märkligt påstående. En riktig miljöorganisation skulle inte förbjuda sina medlemmar att ta beslut som

är bra för miljön. Om EU skulle vara en miljöorganisation därför att den kan stifta lagar över 500 miljoner människor – varför kan man då inte räkna Kina eller Indien eller USA som miljöorganisationer? Det skulle inte rädda miljön om Sverige anslöt sig till någon av de statsbildningarna heller.

Nej, EU är ingen miljöorganisation. Det är en politisk arena som ibland tar bra beslut, och ibland tar beslut som är dåliga för miljön. Det räcker med att titta på den politik som bedrivs för att se att EU inte räddar miljön. EU:s jordbrukspolitik uppmuntrar till storskaligt kemikaliebruk. EU:s fiskepolitik är en katastrof som genom överfiske håller på att orsaka en total kollaps för fisket i unionens vatten.

EU och klimatpolitiken

När det gäller klimatet är EU bra på stora ord, men sämre när det kommer till handling. EU såg visserligen till att en urvattnad version av Kyotoprotokollet trädde i kraft i början av 2000-talet, men det är osäkert om man ens kommer att klara det avtalets lindriga krav på minskning av växthusgaserna. Och samtidigt som EU sätter upp vackra mål om lägre utsläpp ägnar man sig åt att underlätta för en ökning av flygtrafiken och ge bidrag till nya motorvägsbyggen.

EU har ett mål om att utsläppen av koldioxid ska minska med 20 procent från 1990 års nivå till år 2020. Den linjen är lätt förenklat en kompromiss mellan de länder som insett att det finns ett problem och andra länder som Tjeckien som knappt vill erkänna att klimatkrisen existerar.

Forskarsamhället har varnat för att om vi inte får stopp på den globala uppvärmningen i tid så är risken stor att den blir självgående. När skogarna i tropikerna torkar ut och börjar brinna kommer uppvärmningen bli svår att stoppa. Det är därför mycket riskabelt om världens temperatur ökar med mer än två grader över den förindustriella nivån. Enligt vissa forskare måste den rika världen sänka utsläppen med cirka 90 procent till år 2030. EU:s klimatpolitik är inte i närheten av vad jorden behöver.

Bättre miljöpolitik utanför EU

Det är lättare att bedriva en bra miljöpolitik utanför EU. Norge är inte med i EU och måste alltså ta ansvar för sin egen politik. De antar tuffa målsättningar som ligger i linje med vad som krävs för att rädda världen från en global klimatkatastrof. Medan EU-länder som Sverige måste kompromissa med klimatbovar som Spanien och Tjeckien. När det gäller klimatfrågan har Norges regering lyssnat på forskarna och antagit ett nytt mål om att bli ett helt klimatneutralt land fram till 2030. Det innebär att de norska utsläppen ska minska rejält och att den mindre del de inte lyckas få bort genom åtgärder i Norge ska kompenseras genom åtgärder för att minska utsläppen på annat håll. Nu kan man visserligen säga att det är det minsta Norge kan göra med tanke på att de är ett land med oljeindustri, men det är ändå världens mest ambitiösa klimatmål. Det står i skarp kontrast till EU.

Men kan då inte EU bli bättre på miljöområdet? Jovisst, men det går långsamt. Ett av problemen med miljöpolitik är att bra åtgärder ofta kostar pengar. Alla länder har inte samma prioriteringar. När alla länder ska ha samma politik måste det bli en kompromiss, och de länder som vill ha tuffast krav måste ge med sig. När alla länder ska röra sig i samma takt så är det de länder som vill minst och går långsammast fram som får bestämma takten.

EU-medlemskapet har lett till att den oberoende svenska rösten i miljöfrågor har tystnat, och det är särskilt allvarligt i den internationella klimatdebatten. Om man vill öka takten i Europas miljöarbete så borde man låta de länder som vill gå före få göra det och röja väg för de andra. Men olyckligtvis finns det inget som tyder på att EU skulle vara berett att sätta miljön före idén om en inre marknad.

Utanför EU kan vi:

- vara ett föregångsland i miljöfrågor
- ställa hårdare miljökrav på varor

Propagandaapparaten EU

EU satsar stora pengar på propaganda.
Det ska inpräntas i medborgarna att EU är
bra och att EU är här för att stanna.

ALLA SAMHÄLLEN och institutioner har behov av en skapelsemyt. En berättelse om vad de är och vad de har för syfte.

En del myter är rakt igenom falska. Under 1600-talets stormaktstid försökte svenska intellektuella försköna vår historia genom att hävda att vi härstammade från de goter som gjorde slut på det romerska imperiet. Det fanns till och med de som ansåg sig kunna bevisa att Atlantis legat i Sverige och att Sverige var alla folks urhem. I dag vet vi att detta är trams, men en gång i tiden togs det på fullt allvar.

EU:s skapelsemyt börjar med andra världskrigets fasor. Unionen framställs helt felaktigt som ett fredsprojekt som skulle se till att det aldrig mera blev krig. EU:s historieskrivning fokuserar på två män: den franske konjaksfabrikören Jean Monnet och Frankrikes utrikesminister Robert Schuman som menade att länderna inte skulle kriga mot varandra om de hade en gemensam stålindustri. Och därför lade Schuman fram en plan om att grunda den så kallade Kol- och stålunionen 9 maj 1950.

Men i EU:s historieskrivning talas det sällan om den roll som det kalla kriget spelade för EU:s bildande. Och man utelämnar det faktum att Schuman under 1930-talet var en främlingsfientlig politiker, som lade förslag med udden riktad mot flyktingar från Nazi-Tyskland. Inte heller nämner man något om att Schuman som fransk utrikesminister var ansvarig för Frankrikes blodiga kolonialkrig i Vietnam. Sådant passar inte in i helgonbilden. EU:s skapelsemyt är tillrättalagd och utelämnar väsentliga fakta. Den ger en falsk bild av historien, och bör betraktas med samma skepsis som alla andra skapelsemyter.

EU-propaganda

I många medlemsländer är det folkliga stödet för EU svagt. Av detta kunde man ju dra slutsatsen att avveckla unionen, eller åtminstone reformera den i grunden. EU har i stället dragit slutsatsen att det behövs mer propaganda som ska få folk att börja tycka om EU.

Enligt en undersökning från den brittiska tankesmedjan Open Europe spenderade EU 2,4 miljarder euro i syfte att öka unionens popularitet enbart under år 2008.

EU:s informationsbroschyrer

EU:s broschyrer räknas ofta som information och delas ut gratis på de flesta svenska bibliotek. En typisk informationsbroschyr från EU-kommissionen är "Europa på väg". Under rubriken "Känslan av att vara europé" berättar en student om EU:s utbildningsprogram Erasmus:

Helene Schönheinz från Österrike tillbringade ett år i Valencia i Spanien genom Erasmusprogrammet som en del av sina studier vid ett universitet i Storbritannien – hon tog tillvara möjligheten att som EU-medborgare få lättare tillgång till universitet överallt i EU.

"Tack vare EU", säger hon, "har jag bott i två andra länder och i praktiken fått erfara vad EU:s motto 'Förenade i mångfalden' står för. Jag har förändrats som person och jag har förbättrat mina möjligheter till en bra yrkeskarriär. Folk klagar ibland på att EU är för långt från medborgarna, men personligen upplevde jag varje dag den europeiska andan. Jag tror att Erasmusprogrammet skapar en starkare alleuropeisk vi-känsla." Katy Ayres från Storbritannien håller med. "Tack vare mina studier i folkrätt i Utrecht i Nederländerna har jag lärt mig vad det innebär att känna sig som europé. I dag betraktar jag mig verkligen som europé, och det är jag stolt över."

Även den EU-information som produceras i Sverige är djupt osaklig. På de flesta bibliotek finns så kallat neutral information från riksdagens EU-upplysning och från Regeringskansliet. Deras material kan vara något mer objektiv än EU:s egen propaganda, men inte mycket. Regeringskansliets broschyr om Lissabonfördraget heter exempelvis: "Lissabonfördraget: Så ska EU bli mer öppet, mer effektivt och mer demokratiskt".

Propaganda för barn

En stor del av EU:s propaganda är riktad direkt till barn och skolelever. När svenska skolelever ska göra arbeten om EU är de ofta hänvisade till EU:s egen "information". Broschyren "Europa: en upptäcktsfärd", som är utgiven av EU-kommissionen, riktar sig till barn mellan 9 och 12 år. Den inleds med:

"Europa är en vacker världsdel med en spännande historia. Härför kommer många av världens mest berömda vetenskapsmän, uppfinnare, konstnärer, tonsättare, artister och framgångsrika idrottsmän. I hundratals år härjades Europa av krig och splittring. Men under de senaste 50 åren har länderna i den här gamla världsdelen slutligen uppnått fred, vänskap och sammanhållning för att arbeta för ett bättre Europa och en bättre värld."

Här får man också lära sig att:

"Nästan alla i Europa tror på rättvisa, grannsämja, frihet att uttrycka sina åsikter, respekt för varandra och omsorg om människor i nöd. Vi uppskattar det som är annorlunda och speciellt med vårt eget land och vår egen region, men vi gläds också åt det som vi har gemensamt som européer."

EU producerar skolaffischer som hänger uppe i många svenska grundskolor. Affischen "EU för dig" förklarar att EU:s mål är: "Fred, välbstånd och frihet för unionens 460 miljoner invånare – och detta i en rättvisare och säkrare värld." Trots att Sverige sagt nej till EMU gör affischen reklam för euron:

"Genom att använda euron slipper man krångel och avgifter för växling när man reser från ett land i euroområdet till ett annat. När man handlar kan man jämföra priserna mellan olika länder."

Affischen "Europa på väg" förklarar att:

"Europeiska unionen skapades som en direkt följd av andra världskriget. Människorna i Europa ville se till att det aldrig någonsin skulle kunna ske något så ohyggligt igen, med så många döda och sådan förödelse."

Det finns även EU-finansierade skönlitterära barnböcker, som befinner sig på en nivå som man måste gå tillbaka till Sovjets glansdagar för att hitta en motsvarighet till. Hit hör till exempel serieboken "Glasskriget – En serie för ungdomar om ett fredligt Europa utan gränser", som handlar om tre europeiska barn som genom en mystisk tidsresa hamnar i "landet för länge sedan" där det ännu finns vaktposter vid stadporten och det varje sommar bryter ut ett krig om receptet på jordgubbsglass. "Människorna i landet behöver få lära

sig vad solidaritet betyder och vad Europeiska Unionen är för något” förklarar baksidestexten.

Ett annat exempel som riktar sig till en lite äldre publik är serialbumet ”Sjukt vatten” som försöker framhäva EU som en effektiv och handlingskraftig organisation på miljöområdet. Huvudpersonen är den unga och vackra EU-parlamentarikern Irina Vega, som förutom att jaga miljöbovar och ha äventyr i god serietidningsstil, även ägnar sig åt att tänka djupa tankar om EU-parlamentets flyttcirkus såsom:

”Det känns som om jag tillbringar mitt hela liv på tåget mellan Bryssel och Strasbourg. Men jag skulle ha svårt att välja mellan belgiska musslor och pommes frites och lökpaj från Alsace.”

Det finns dock starka krafter inom EU som anser att detta inte är tillräckligt. Tysklands utbildningsminister Annette Schwan meddelade i mars 2007 att hon dessutom vill ha gemensam historiebok till EU:s skolor. Målet är enligt Sveriges Radios Ekot:

”att eleverna ska stärkas i sin europeiska identitet, genom att läsa om en gemensam europeisk historia.”

Unionen som alltid vill synas

EU har en uttalad mediastrategi och ägnar sig åt propaganda riktad mot journalister på ett sätt som normalt inte brukar anses höra hemma i en demokrati. EU-kommissionen har tagit fram en vitbok om kommunikationspolitik som har fått hård kritik av bland annat Europeiska journalistfederationen (där svenska Journalistförbundet ingår). Vitboken går ut på att EU måste skildras mer positivt i medierna. EU delar också ut stipendier till journalister som vill besöka EU-parlamentet och beskriva dess arbete, och man finansierar den EU-vänliga tv-kanalen Euronews.

Svenska SVT har avböjt förslag från EU-kommissionen om att sponsra såpoperor på villkor att de skulle produktplacera in EU-positiva budskap i programmen.

För unionen vill alltid synas. Allt fler näringslivsprojekt, framför allt i glesbygden, betalas med EU-pengar. I sådana fall sätts det alltid upp en skylt med en EU-flagga och en text om att detta har sponsrats

av Europeiska unionen. Numera är EU med och betalar skolmjölken som serveras på många dagis och skolor, och som motprestation måste skolorna sätta upp en reklamaffisch om att pengarna kommer från EU. Detta trots att pengarna egentligen kommer från Sverige, och att det faktiskt fanns mjölk i skolorna även innan vi gick med i EU. Kort sagt ska det inpräntas i medborgarna att EU finns, att EU gör bra saker och att EU är här för att stanna.

Myter och fakta om EU

Mycket av det som sägs i EU-debatten är myter och felaktiga påståenden. Det finns också en del falska anklagelser som riktas mot EU.

★ **EU har höjt byxmyndighetsåldern till 16**

Falskt. Ett påstående som cirkulerat på internet under många år. Men byxmyndighetsåldern har inte reglerats av EU och varierar mellan 13 (Spanien) och 18 (Malta). I Sverige är den fortfarande 15 år.

★ **EU kanske har vissa brister, men är ändå en fin tanke**

Falskt. Att bygga upp en ny supermakt är ingen fin tanke. Och idén om ett "enat Europa" är inte heller särskilt trevlig. Snarare är det en tanke med rasistiska övertoner, vars föregångare i historien avskräcker.

★ **EU reglerar hur mycket en gurka får vara böjd**

Inte sant längre. EU:s förordning som reglerar gurkornas böjning (EEG nr 1677/88) har fått så mycket kritik att den kommer att avskaffas under 2009.

★ **EU har gjort det lättare att resa**

Inte helt sant. Till länderna utanför EU har det i vissa fall blivit svårare att resa på grund av visumregler. Och även utanför EU

går det givetvis att träffa avtal om fri rörlighet mellan länder. Mellan de nordiska länderna har det varit passfrihet sedan 1950-talet.

★ **EU har förbjudit jordgubbar som är för små**

Falskt. EU har däremot satt en helt onödig standard för jordgubbar: jordgubbar som är minst 25 millimeter i diameter kallas ”extra prima”. Sedan finns klass 1 och 2 där jordgubbar som är minst 22 millimeter i diameter ingår. Jordgubbar som är mindre än 22 millimeter i diameter hänförs till klassen ”syltjordgubbar”, men är alltså inte förbjudna utan helt tillåtna att sälja.

★ **EU är här för att stanna**

Med största säkerhet falskt. Ingen kan förutspå vad som händer i framtiden. Men det är knappast sannolikt att EU – som första supermaktsprojekt någonsin – skulle finnas kvar för alltid.

★ **Tack vare EU blir det aldrig krig mer**

Falskt. Politiska unioner är absolut ingen garanti för fred. Tvärtom har politisk centralisering genom historien ofta ökat risken för konflikter. EU grundades inte för att skapa fred utan för att vara en del av den västliga alliansen under kalla kriget. EU:s utrikespolitik gynnar inte freden.

★ **EU behövs för att tygla kapitalet**

Falskt. Ett ytterst märkligt påstående med tanke på att fri rörlighet för kapital slås fast i EU:s fördrag. Sveriges EU-medlemskap har inneburit en gigantisk politisk förskjutning till förmån för storföretagens intressen.

★ **EU behövs för att rädda miljön**

Falskt. EU är ofta ett hinder för en bra miljöpolitik. Sverige skulle göra större nytta på miljöområdet om vi kunde vara ett föregångsland i stället för att tvingas anpassa oss till EU. Som organisation är

EU alldeles för stort för att lösa de lokala miljöproblem och för litet för att lösa de globala miljöproblemen.

★ **EU är inte längre en rikemansklubb för Västeuropa.**

Delvis sant. Sedan grundandet har en lång rad östeuropeiska länder, som är något fattigare än EU:s kärnländer, anslutits till unionen. Men om perspektivet är globalt i stället för europeiskt – då är EU fortfarande en exklusiv klubb för några av världens allra rikaste länder.

★ **EU behövs som en motvikt till USA**

Falskt. Om EU skaffar sig samma militära slagkraft som USA så leder det inte till att världen blir säkrare. Världen behöver inte fler supermakter. Och man kan inte heller säga att allting som är en motvikt till något dåligt per definition skulle vara bra.

★ **Européer är bättre än amerikaner**

Falskt. Läs historia.

★ **Lissabonfördraget gör EU:s regler lättare att begripa**

Falskt. Det räcker med att läsa Lissabonfördraget för att förstå att de nya reglerna är minst lika krångliga som de gamla.

★ **Vi måste vara med i EU för att kunna handla med de stora länderna**

Falskt. Även om Sverige skulle gå i EU kan vi givetvis handla med länder som är kvar. Vi skulle inte ens behöva sluta ett EES-avtal som Norge har gjort. Schweiz har ett frihandelsavtal med EU utan att vara med i EES. Både Sverige och EU tjänar pengar på att vi handlar med varandra.

★ **EU behövs för mänskliga rättigheter**

Falskt. Europarådet är den organisation i Europa som är viktigast för de mänskliga rättigheterna, och där är nästan alla Europas län-

der redan med. Det är till exempel Europarådet som har antagit Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Det var inte heller EU, utan Europarådets domstol Europadomstolen som dömde Polen för brott mot de mänskliga rättigheterna efter att myndigheterna i Warszawa försökt förbjuda Prideparaden 2005.

★ EU gör en del bra saker

Sant. Givetvis gör EU en massa bra saker. Och ju fler funktioner EU tar över från nationalstaterna desto fler bra saker kan EU hävda att det gör. Om EU till exempel skulle ta över all sjukvård så skulle ju sjukvården vara en bra sak som unionen ägnar sig åt. Men det betyder verkligen inte att sjukvården blir bättre av att skötas på EU-nivå i stället för på nationell nivå.

★ EU kan göras demokratiskt

Falskt. Unionens odemokratiska struktur är fastslagen i dess fördrag, som är mycket svåra att ändra. Det är också ytterst tvivelaktigt om det går att bygga upp ett demokratiskt system i ett så stort område där det till exempel inte finns möjlighet till en gemensam debatt. Historien ger inga sådana exempel.

★ EU har bestämt att omyndiga inte får vara ute ensamma efter klockan 21

Falskt. Detta har bland annat hävdats i insändare (exempelvis Hem & Hyra, december 2008) men har ingen grund i verkligheten.

★ Svenskar förstår inte nödvändigheten av EU eftersom vi inte var med i andra världskriget.

Falskt. Det stämmer att Sverige var undfallande mot Nazi-Tyskland under andra världskriget. Men slutsatsen av detta kan ju inte vara att vi för att gottgöra detta måste sluta upp bakom de dåvarande axelmakterna Tyskland och Italien i deras nya Europaprojekt. Utan snarare att vi måste se upp med att anpassa oss till stormaktsprojekt. Att det skulle vara bristen på krigserfarenhet som gör att

många svenskar är kritiska till EU är ett riktigt dumt argument. Europas starkaste EU-motstånd finns i Norge – ett av de länder som tapprast kämpade mot den tyska ockupationen.

★ EU kan säkra fri abort och kvinnors rättigheter

Falskt. När det gäller områden som abort har inte EU någon gemensam politik, och EU har inte rätt enligt fördragen att tvinga länder som Irland och Malta att tillåta abort. De länderna är inte heller det minsta intresserade av att ändra fördragen så att det blir möjligt. En annan viktig sak att tänka på när det gäller jämställdhet är att en gemensam politik snarare kan leda till att svenska rättigheter för kvinnor hotas. Den svenska regeringen har till exempel protesterat och försöker stoppa ett EU-förslag om äktenskapslagstiftning eftersom förslaget skulle undergräva rätten till skilsmässa. Sverige behövs som föregångsland när det gäller jämställdhet, och det gör vi bäst genom att ha en egen politik som inte underordnas EU.

★ Vi har redan röstat om EU och folket sade ja

Sant. Detta är faktiskt ett av mycket få hållbara argument för fortsatt EU-medlemskap. Även om folkomröstningsresultat visserligen inte brukar vara så heliga för makthavarna – man pratar redan om att riva upp EMU-nejet från 2003, och beslutet i folkomröstningen om kärnkraft 1980 väntar fortfarande på att förverkligas.

Men vi som är demokrater – bör inte åtminstone vi respektera folkviljan? Jo, självklart. Och vi vill givetvis inte gå ur EU med hjälp av en statskupp, utan det måste ske genom en demokratisk process. I en demokrati är det orimligt att låta ett beslut gälla för evig tid. Bortsett från att mycket som ja-sidan hävdade under folkomröstningen 1994 var felaktigt så är det ett faktum att EU förändrats och blivit betydligt sämre sedan dess. Två stora fördragsändringar har genomförts utan att väljarna fått säga sitt. Av Sveriges nuvarande väljare är det dessutom en stor del som aldrig fått säga sitt om EU. Personer födda efter november 1976, det vill säga folk ända upp till medelåldern, var för unga för att rösta 1994.

EU-frågan

Svenskt EG/EU-medlemskap har diskuterats sedan 1960-talet. Men det var först 1995 som Sverige blev medlem.

FRÅGAN OM ETT svenskt medlemskap i dåvarande EEC började diskuteras i början av 1960-talet men den starka folkopinionen för neutralitet stod i vägen för planerna. I ett tal på fackförbundet Metalls kongress 1961 förklarade statsminister Tage Erlander (S) varför Sverige skulle tacka nej. Den främsta anledningen var neutraliteten, men Erlander angav också ekonomiska skäl:

"Låt oss anta att vi på 1930-talet hade haft ett avtal som underordnade de enskilda ländernas politik ett övernationellt europeiskt organ. Hade vi då haft möjlighet att driva den krispolitik som blev av ofantlig betydelse för den svenska ekonomin och för den svenska demokratin och där vi internationellt sett utan tvekan var ett föregångsland?"

Efter några år höll Socialdemokraterna på att svänga och Sverige ansökte om medlemskap 1967, men då med vissa förbehåll när det gällde neutraliteten. Återigen omöjliggjordes planerna av en stark folkopinion. Dessutom godkände inte EG förbehållen, och några förhandlingar inleddes aldrig. Längre ansågs medlemskapsfrågan helt död, bland annat för att statsminister Olof Palme motsatte sig medlemskap.

Sverige går med i EU

När EG:s planer om den inre marknaden tog ny fart 1987 var Palme död och socialdemokratins ledning hade återigen börjat drömma om Europa. Nu började saker hända snabbt. År 1988 beslutade riksdagen att EG-anpassa den svenska lagstiftningen. Samma år bildades Rådet för Europafrågor, ett samarbete mellan regeringen och finansmän som PG Gyllenhammar och Peter Wallenberg. Rådet blev en av de viktigaste lobbygrupperna för EG. I en bisats till ett krisprogram 1990 meddelade Ingvar Carlssons socialdemokratiska regering att Sverige skulle söka medlemskap. I maj 1991 knöts den svenska kronan till EG:s valutaenhet ecu. (Det här var innan den bytte namn till euro.)

Efter valet 1991 bildades en borgerlig koalitionsregering under ledning av Carl Bildt. Den nya regeringen drev på hårt för ett EG-medlemskap. Samma år bildades organisationen Nej till EG (senare Nej till EU) för att samla motståndare från olika politiska läger.

När EU:s valutasystem var på väg att braka samman hösten 1993 försökte regeringen länge hålla kvar kronans ecu-anknytning. Det var ett katastrofalt misslyckande. Den svenska kronan var kraftigt övervärderad, och det slog hårt mot industrin och förvärrade arbetslösheten. I ett desperat försök att hålla kronan kvar i systemet höjde riksbanken räntan till 500 procent. Det fungerade lyckligtvis inte, och kronan började i stället flyta.

Men EG-anpassningen fortsatte. Bland riksdagspartierna sade Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och det främlingsfientliga Ny Demokrati (som satt i riksdagen 1991-1994) ja till EU. Socialdemokraterna och Centerpartiet var djupt splittrade. Partiledningarna sade ja, men bland annat det socialdemokratiska ungdomsförbundet SSU sade på sin kongress 1994 nej till EU. Socialdemokraternas splittring bidrog starkt till att det blev en folkomröstning om EU-medlemskap. Den främsta kraften för att få in Sverige i unionen var arbetsgivarorganisationen SAF (numera Svenskt Näringsliv). Genom kampanjorganisationen Ja till Europa satsade de hundratals miljoner på ett EU-medlemskap. På nej-sidan bildades ett paraply av olika organisationer. Förutom Nej till EU ingick bland annat Vänsterpartiet, Miljöpartiet, olika miljöorganisationer samt ett par borgerliga EU-motståndarorganisationer som Marknadsekoniskt nej till EU.

Ja-sidan argumenterade med skrämselpropaganda och klämkäcka paroller som "Det är roligare att säga ja". Nej-sidan betonade välfärd, demokrati, självbestämmande och internationell solidaritet, men hade begränsade resurser och lyckades inte nå ut med sitt budskap. I folkomröstningen 1994 röstade 52,3 procent ja och 46,8 procent nej. Efter folkomröstningen bytte Nej till EU namn till Folkrörelsen Nej till EU och satte som sin huvuduppgift att få Sverige att lämna unionen. Bland annat genomförde man en namninsamling där över 500 000 personer skrev under på kravet om en ny folkomröstning om medlemskapet. Sveriges EU-kritiker lyckades också få igenom ett löfte om att Sverige inte skulle gå med i EMU utan folkomröstning. Amsterdamfördraget och Nicefördraget klubbades dock igenom i Sverige utan någon större debatt.

EU-toppmötet i Göteborg 2001 blev den mäktigaste manifestationerna för det svenska EU-motståndet någonsin. Närmare 20 000 personer demonstrerade för kravet på svenskt utträde ur unionen. Tyvärr dominerades mediebilderna av toppmötet i stället av de kravalerna som uppstod vid en helt annan demonstration.

Folkomröstningen om EMU

När Sverige skulle anslutas till EMU:s tredje steg och anta euron som valuta tog EU-kritikerna nya tag. Under folkomröstningskampanjen var läget för nej-sidan var något bättre än 1994. Dels var Vänsterpartiet och Miljöpartiet betydligt starkare, dels var borgerligheten splittrad. Centerpartiet deltog aktivt på nej-sidan och även Fria moderata studentförbundet tog ställning mot euron. Till skillnad från folkomröstningen 1994 fanns nu också ett betydande antal nationalekonomerna på nej-sidan.

I den socialdemokratiska regeringen var fem ministrar EMU-motståndare, däribland näringsminister Leif Pagrotsky. Tre LO-förbund, Handelsanställdas förbund, Transportarbetarförbundet och Hotell- och restaurangfacket sade också nej till EMU. Framför allt Handels var mycket aktivt och mobiliserade stora delar av sin ombudskår i en egen nej-kampanj.

I folkomröstningen 2003 vann nej-sidan klart med 55,9 procent av rösterna mot 42,0 procent för ja-sidan och resten blanka. Valdeltagandet var på 82,6 procent vilket är högre än i de senaste riksdagsvalen. Enligt valundersökningarna var nej-majoriteten störst bland kvinnor, ungdomar och LO-medlemmar.

Den nya EU-kritiken

Den gamla EU-motståndsrörelsen spelade en viktig roll på nej-sidan 2003, men har aldrig riktigt återhämtat sig efter folkomröstningen. Folkrorelsen Nej till EU finns kvar men har mindre resurser än någonsin. Miljöpartiet beslöt efter en medlemsomröstning hösten 2008 att slopa kravet på EU-utträde. Men samtidigt har EU-motståndet vunnit ny mark, inte minst bland ungdomarna. Det största borgerliga

ungdomsförbundet, Moderata ungdomsförbundet, har svängt från en entydigt EU-positiv hållning till en alltmer kritisk inställning, och säger numera nej till både euron och Lissabonfördraget. Deras EU-skepticism grundar sig på klassiskt liberala värderingar om till exempel frihandel. Bland många borgerligt sinnade ungdomar finns ett djupt motstånd mot skapandet av en EU-stat. I april 2007 undertecknade högt uppsatta representanter för alla de fyra borgerliga ungdomsförbunden, bland annat Moderata ungdomsförbundets ordförande Niklas Wykman, Saga Rosén (andre vice ordförande i Liberala ungdomsförbundet) och Etay Lechner (förbundsstyrelseledamot i Kristdemokratiska ungdomsförbundet) en debattartikel i Expressen med rubriken "EU:s makt måste rullas tillbaka":

"Borgerligheten har sedan länge en positiv syn på det europeiska projektet. Förhoppningen var att europeisk samverkan skulle främja handel, välbstånd och fred samt tvinga de statsbärande socialdemokraterna att föra en mer frihetlig politik. Generationen borgerliga politiker som kämpade för EU-medlemskapet har inte förmått att förändra sin syn på samarbetet i takt med att EU ökat sin fokusering på att likrikta medlemsländerna och reglera näringslivet. I generationen borgerligt sinnade personer som vuxit upp med unionen finns däremot många som är kritiska till denna utveckling inom EU. (...) Ett stort problem är unionens demokratiunderskott. När unionens ansvarsområden utökas till politiskt känsliga områden uppstår ett demokratiskt problem eftersom väljarna förlorar möjlighet att utkräva politiskt ansvar i viktiga frågor. Därför bör denna typ av beslut fattas antingen i medlemsländerna eller med mellanstatliga beslutsmetoder. (...) Oviljan att minska jordbruks-subsventionerna undergräver EU:s möjligheter att kompromissa i Doharundan vilket gör oss alla fattigare. Regeringen har hittills inte varit tillräckligt tydlig i arbetet för frihandel och ett fullständigt avskaffande av jordbruks-subsventioner och exportstöd. Det europeiska projektets liberalisering av medlemsländerna kulminerade med den gemensamma marknaden. Detta har präglat en generation borgerliga politiker till den grad att de inte förmår att se att det europeiska samarbetets institutioner i allt högre utsträckning kommit att se som sin huvuduppgift

att likrikta medlemsstaternas lagstiftning över allt vidare fält. Det är dags att lyssna på den nya borgerliga opinionen och låta retorik om ett smalare men vassare EU återspeglas i besluten. Europapolitiken behöver en ny färdriktning. Ska vi få mindre av politisk styrning och mer frihet för den enskilda människan måste EU:s makt rullas tillbaka.”

I EU-parlamentsvalet 2004 fick det nya EU-kritiska partiet Junilistan 14,5 procent av rösterna. Partiet grundades av Nils Lundgren, en nationalekonom som varit ledande under nej-kampanjen 2003.

SSU fortsätter att vara splittrat i frågan. Vissa SSU-distrikt pläderar för en EU-stat, men flera distrikt har utträdde ur EU inskrivet i sina program och ytterligare andra är djupt kritiska till Sveriges medlemskap. Vänsterpartiet och Ung Vänster fortsätter att kräva svenskt utträde.

De första åren efter folkomröstningen var EU-motståndet, om än berättigat, huvudsakligen av missnöjeskaraktär. Man klagade på medlemsavgiften och på fåniga EU-regler om gurkor och tomater. Senare har en allt viktigare del av motståndet kommit att utgöras av dem som inte var röstberättigade vid folkomröstningen om medlemskap 1994. En ungdomsgeneration som är medveten om att bristen på demokrati, den omänskliga flyktingpolitiken, försvagningen av arbetsrätten och bygandet av murar mot omvärlden inte är tillfälliga misstag.

I folkomröstningen om EMU 2003 röstade, enligt SVT:s valundersökning, 60 procent av kvinnorna nej. Av LO-medlemmarna röstade 68 procent nej och av ungdomar 18-21 år röstade 66 procent nej.

Arbetarnas, kvinnornas och ungdomarnas skeptiska inställning till EU är naturlig. Det är dessa grupper som förlorar mest på EU:s grundlagsfästa högerpolitik. Men lika tydligt är att det finns en växande EU-kritik inom borgerligheten, framför allt hos näringslivets tankesmedjor och bland de nyliberala. Förutsättningarna för en ny och stark EU-motståndsrörelse är goda.

”Små stater är mer framgångsrika än imperier. Vi får inte värja oss mot tanken att avveckla EU. Vi ska riva ner imperiet och det kan gå inom tio år, tjugo år eller trettio år.”

Margit Gennser, före detta riksdagsledamot (M), Kritiska EU-fakta, februari 2008

”Vi ställer samma krav på politiker i EU som på politiker i Sverige. Om politiker i Sverige använde halva statskassan till jordbrukssubventioner eller byggde jättetullmurar mot övriga världen, så skulle vi bli vansinniga. Det är precis det som händer i EU.”

Niklas Wykman, ordförande för Moderata ungdomsförbundet,
Kritiska EU-fakta, februari 2008

”Ung Vänster vill inte att Sverige ska vara medlem i EU. Vi är motståndare till att EU utvecklas till en förbundsstat. Vi vill varken vara med i en ekonomisk monetär union, där en nyliberal politik är det lagstadgade rättesnöret, eller en försvarsunion, redo att försvara den europeiska protektionismen till varje pris. Ung Vänster motsätter sig skarpt EU:s långt gångna ambitioner att skapa en gemensam och mycket sträng flykting- och asylpolitik genom Schengenavtalet, ett avtal vars konsekvens är nya murar mot omvärlden. Det är oacceptabelt att flyktingar i dag anses utgöra en fara för staternas säkerhet. EU är ett projekt som saknar folklig förankring, demokratisk legitimitet och vilja att lösa Europas verkliga problem: massarbetslöshet, växande sociala klyftor och de akuta miljöproblemen. Dess strukturer är inte följden av en folklig demokratisk process, utan är konstruerade och påtvingade ovanifrån.”

Ung Vänsters principprogram

”Mot euronationalismen måste arbetarrörelsen ställa principen om internationell solidaritet och alla folks lika värde. SSU Skåne anser inte att EU-projektet är förenligt med en folkligt förankrad demokrati, ekonomisk politik för full sysselsättning och solidaritet med fattiga länders folk. Vi är djupt oroade över de minskade möjligheterna att försvara och utveckla arbetarklassens landvinningar. EU bygger murar mot resten

av världen, och är ett hinder för den internationella solidariteten. Vi vill därför att Sverige lämnar EU.”

SSU Skånes politiska manifest

EU-motståndet i Europa

Motståndet mot EU-projektet varierar starkt mellan olika länder. En vanligt förekommande myt är att utanför Sverige är det bara högerpopulister som är mot EU. Det stämmer inte. Det finns ingen enhetlig bild av hur EU-motståndet ser ut i de olika medlemsländerna. Men kort uttryckt kan man säga att i de länder där opinionen för EU är stark – som till exempel Tyskland och Italien – är nästan alla partier, från höger till vänster, EU-positiva. I de länder där opinionen är mer kritisk, som Danmark, Sverige och Storbritannien, finns det däremot EU-kritiker i de flesta politiska läger.

I Storbritannien var det länge Margaret Thatchers konservativa parti Tories som var det mest EU-vänliga partiet medan socialdemokratiska Labour var motståndare. Labour var drivande för att tvinga fram en folkomröstning om brittiskt utträde 1975, men förespråkarna för utträde förlorade och Storbritannien blev kvar i unionen.

Under 1980-talet blev Labour alltmer EU-vänligt. Men inom både Labour och Tories finns starka EU-skeptiska opinioner, och Tories säger numera nej till både EMU och Lissabonfördraget. Vid valet till EU-parlamentet 2004 fick ett borgerligt parti som kräver utträde ur EU, UK Independence Party, 16,1 procent av rösterna. Den viktigaste EU-kritiska organisationen är den partipolitiskt oberoende Democracy Movement.

Det mest välorganiserade EU-motståndet i ett medlemsland finns i Danmark, som har två folkrörelser mot EU med plats i parlamentet: Folkebevægelsen mod EU (Folkrörelsen mot EU) och Junibevægelsen (Junirörelsen).

Folkebevægelsen bildades 1972 och kräver att Danmark lämnar EU. Junibevægelsen, som bildades för att försvara danskarnas nej till Maastricht 1992, kräver inte utträde utan vill i stället att unionen rullas tillbaka till att enbart omfatta den inre marknaden. Båda or-

ganisationerna är partipolitiskt oberoende och antirasistiska och har till exempel avvisat allt samarbete med det främlingsfientliga Dansk Folkeparti. Folkebevægelsen och Junibevægelsen ställer upp med en gemensam lista till EU-parlamentet och fick två platser i valet 2004.

Populisterna i Dansk Folkeparti har tidigare varit mot EU men nu svängt och blivit mer positiva till unionen. Tyvärr har de danska EU-motståndarna förlorat mark under de senaste åren. Under de senaste åren har Danmark präglats av högervindar och främlingsfientlighet, och stödet för EU är starkare än någonsin.

Andra länder går motsatt väg. Holland var länge ett av de länder där stödet för att ge mer makt åt EU var starkast, men under 2000-talet har opinionen svängt kraftigt, och i folkomröstningen om EU-konstitutionen 2005 röstade en klar majoritet (61,5 procent) nej. Den ledande organisationen på nej-sidan i Holland var Socialistiska partiet, medan de konservativa och Socialdemokraterna var på ja-sidan.

Sverige och EU

1990 Sverige ansöker om medlemskap i EG

1992 Sverige undertecknar EES-avtalet

1994 Folkomröstningen slutar med ett ja och Sverige ansluts till EU 1 januari 1995.

2003 Sverige röstar nej till euron.

Folkrörelsen Nej till EU

Bildades 1991 under namnet Nej till EG och är en tvärpolitisk organisation som försöker samla alla icke-rasistiska, demokratiska EU-motståndare.

Organisationen ger ut tidningen Kritiska EU-fakta.

Hemsida: www.nejtill.eu.se

TEAM

The Alliance of EU-critical Movements (TEAM) bildades 1992 och är en samlingsorganisation för EU-kritiska rörelser i hela Europa. Hemsida: www.teameurope.info

Utanför EU

Det finns inte bara ett alternativ till EU utan många. Norge har valt att sluta ett EES-avtal med EU medan Schweiz i stället har slutit separata frihandelsavtal. Det går bra att lämna EU. Grönland har gjort det.

”Det finns många fördelar med att stå utanför EU”

INTERVJU MED MORTEN HARPER, NEI TIL EU.

NORGE HAR RÖSTAT nej till EU-medlemskap två gånger, 1972 och 1994. Morten Harper är utredningsledare i norska Nei til EU, en partipolitiskt obunden organisation som har 29 000 medlemmar. Han berättar att organisationen har fyra skäl till att vara mot EU:

- För det första hänsynen till folkstyret. Önskan om en levande demokrati var den viktigaste anledningen till att Norge röstade nej 1994. Sedan dess har EU:s demokratiska problem ökat. Beslutanderätten över allt fler områden har överförs från nationalstaten till EU, och invånarna i EU har liten insikt i vad som sker bakom de stängda dörrarna i Bryssel. Utanför EU kan vi ha folkstyre, där folk deltar och politiker är ansvariga inför väljarna.

- För det andra solidariteten. Inom världshandelsorganisationen WTO driver EU på för att världens fattiga ska tillåta multinationella företag att etablera sig. Det betyder i praktiken att u-länderna hindras från att bygga upp egna välfärdssamhällen och egen produktion. EU:s uppträdande gentemot världens fattiga är ett skäl till att stå utanför unionen. Utanför EU kan vi föra en solidarisk handels- och biståndspolitik.

- För det tredje miljön. EU löser inte miljöproblemen. EU:s mål om ökad ekonomisk tillväxt genom ökad konsumtion leder till centralisering och stordrift. Utanför EU kan vi främja miljön genom internationella organisationer som FN.

- För det fjärde den internationella handlingsfriheten. EU har under de senaste åren i allt högre grad samordnat sin utrikespolitik och talar allt oftare med en enda röst i viktiga internationella forum som FN.

Av de norska regeringspartierna säger både Senterpartiet och Sosialistisk Venstreparti nej till EU. Det socialdemokratiska Arbeiderpartiets ledning är för EU, men det finns en stark motståndaropinion inom partiet. Bland annat säger det socialdemokratiska ungdomsförbundet AUF nej till EU. För ett norskt EU-medlemskap propagerar framför allt näringslivets organisationer och Høyre (motsvarar svenska Moderaterna).

– Men skrämselpropagandan från 1994 om att det skulle gå illa för Norge om vi röstade nej har visat sig vara fullständigt felaktig, och stora delar av näringslivet är nöjda med den anknytning som Norge i dag har med EU. All erfarenhet efter att vi sade nej till EU 1994 visar att man inte behöver vara medlem i EU för att handla med EU. Norge exporterar mer än någonsin till EU-länderna, trots att vi står utanför unionen.

Nei til EU är motståndare till både Norges EES-avtal och Schengen-medlemskap. Men det är ändå stor skillnad på att ha sådana avtal och att vara medlem av EU, menar Morten Harper.

– EES knyter EU till den inre marknaden, men vi behåller vårt oberoende gentemot det mesta av unionen. Norges avtal med EU omfattar inte jordbrukspolitiken, fiskeriförvaltningen, valutaunionen eller utrikes- och säkerhetspolitiken. Det är stor skillnad mellan det antal EU-lagar ett medlemsland måste godta, jämfört vad Norge får göra genom EES. EES är också billigare än EU-medlemskap. Per invånare betalar vi bara en femtedel av vad danskarna betalar till EU. Till skillnad från ett medlemsland kan Norge säga nej till alla nya EES-regler. Att vi kan föra vår egen finanspolitik har också varit viktigt för att säkra den höga sysselsättningen och har varit extra viktigt i samband med den pågående finanskrisen.

– Det finns alltså många fördelar med att stå utanför EU. Norge har använt den internationella handelsfriheten för att aktivt arbeta inom FN för ett förbud mot miljögiftet kvicksilver. Och inte minst har Norge haft en pådrivarroll i de internationella klimatförhandlingarna, bland annat med förslaget om att skydda regnskogen mot nedhugning.

Schweiz – varken EU eller EES

Schweiz är världens näst rikaste land och långt ifrån ekonomiskt isolerat. Ändå är landet varken medlem i EU eller anslutet till EES. I en folkomröstning 1992 röstade väljarna nej till EES-anslutning och därmed lades även planerna på medlemskap på hyllan. Schweiz har i stället en rad specialavtal med EU som gör att landet kan ta del av EU:s fria rörlighet och samtidigt behålla sitt politiska oberoende. År 2001 hölls en folkomröstning om huruvida Schweiz skulle återuppta medlemsförhandlingarna med EU, och väljarna röstade nej.

Landet som lämnat EU

Det finns visserligen ingen utträdesparagraf i fördragen just nu, men enligt internationell lag så går det utmärkt att lämna en organisation som EU ändå. Om Lissabonfördraget går igenom kommer en utträdesparagraf dessutom att införas. I praktiken finns det inte heller någon möjlighet för unionen att tvinga ett land att stanna kvar mot sin vilja. Grönland har redan gått ur.

Grönland är världens största ö men har bara 57 000 invånare. Grönland har varit en dansk koloni i många hundra år, och när Danmark gick med i EG 1973 följde Grönland med, trots att motståndet på ön var stort. Under 1970-talet växte grönländarnas krav på självbestämmande och 1979 fick man ett system med självstyre. Formellt är Grönland fortfarande en del av den danska riksgemenskapen under Danmarks drottning Margrethe II, men på många sätt fungerar landet som en egen stat.

När självstyret infördes växte kravet på att Grönland även skulle lämna EG, och det fick stöd av bland annat Grönlands största parti, det socialdemokratiska Siumut.

I en folkomröstning 1982 röstade 53 procent för utträde. I mars 1984 undertecknades i Bryssel det avtal som innebar att Grönland lämnade EG den 1 februari 1985.

Dags att göra som Grönland

DEN EUROPEISKA UNIONEN är inte en demokrati. Trots att EU stiftar mängder med lagar, står den politiska makten bortom folklig kontroll. Vanliga människor har ingen insyn i processen, och medborgarna kan inte utkräva ansvar. För varje gång fördragen ändras förlorar medlemsländerna makt som överförs till unionen. EU sätter de ekonomiska intressena före miljön, och driver en djupt osolidarisk politik mot resten av världen.

Det grundläggande problemet med EU är att det är för stort för att fungera demokratiskt. I stället lägger unionen makt i händerna på ett litet antal byråkrater, politiker, företagsledare, och lobbyister. När folken i medlemsländerna protesterar genom att rösta nej så vägrar den politiska eliten att lyssna.

Det är oerhört svårt, för att inte säga omöjligt, att förändra EU till något bra. Fördragsändringar kräver att alla länder är eniga, och unionens odemokratiska strukturer är fastgjutna i fördragen. Den som vill ändra EU måste först övertyga de människor som får makt genom EU om att de frivilligt ska avsäga sig den makten. Det är inte så människor fungerar.

Vårt alternativ

I grund och botten anser vi att EU borde upplösas. Det mesta av det som EU sysslar med i dag kan medlemsstaterna göra minst lika bra själva. Makten bör ligga på den nivå där folkstyret är starkast. När det gäller frågor som kräver internationellt samarbete så finns det många organisationer som kan träda in i stället. Europarådet gör till exempel redan ett bättre jobb med mänskliga rättigheter än vad EU gör, OSSE arbetar för att bevara freden och EFTA skulle kunna utvidgas till ett europeiskt

frihandelsområde. Det skulle också behövas en organisation för att värna miljön, och den bör kopplas till EFTA för att få handelskraft.

Vägen framåt

Genom historien så har alla supermaktsprojekt utmålats som eviga. I inledningen till Sovjetunionens gamla nationalsång talades det till exempel om "Den eviga unionen". Men vi vet alla vad som hände. Vanligt folk ville inte styras av politruker och byråkrater i Kreml som de varken kunde granska eller avsätta. Alltså gjorde de uppror. Det omöjliga inträffade: imperiet föll.

Men även om vi som skrivit den här boken redan har sett en superstat upplösas under loppet av några dagar, så är det inget vi förväntar oss att se igen inom den nära framtiden. Därför anser vi att Sverige bör lämna unionen. Det skulle stärka demokratin, trygga den svenska modellen och göra det möjligt att återupprätta alliansfriheten och gå före för att förbättra miljön. Vår vision om framtidens Sverige är ett öppet land som kämpar för global solidaritet, och som handlar och samarbetar med hela världen. Utträde ur EU är inte bara genomförbart – det är också önskvärt!

Men EU-frågan handlar givetvis om mycket mer än bara medlemskapet. Även innanför EU:s murar finns det valmöjligheter och utrymme för en bättre politik. Sverige har till exempel redan tackat nej till EMU. Vi skulle också kunna deklarerat öppet att vi inte kommer att låta EG-domstolens beslut ta ifrån oss strejkrätten. Om ett land är berett att ta politisk strid för sina rättigheter så har det stora chanser att vinna.

Medlemsländer kan ta tillbaka makt från unionen, men det förutsätter att man är beredd att jobba för det. Men oavsett hur man ska lösa det praktiska så menar vi att EU-frågan blir obegriplig om man bortser från att grundproblemet är Europeiska unionens existens. EU kan inte reformeras så pass mycket att det är värt att stanna kvar. Frågan är inte om unionen kan bli bättre, utan om den ska ha mer eller mindre makt.

För att lämna EU behöver vi förmå riksdagen att besluta om utträde, och det bör rimligen föregås av en folkomröstning. Det är inte någon lätt uppgift, men man ska komma ihåg att betydligt konstigare saker än så har hänt i historien.

Framtiden är global

Det finns mycket som tyder på att utvecklingen står på vår sida. EU strävar hela tiden att rycka åt sig mer makt på medlemsländernas bekostnad, och det leder till att kritiken ökar. Samtidigt har utvecklingen av internet gjort det lättare än någonsin för vanliga människor att organisera sig politiskt. Den som kontrollerar massmedia kontrollerar inte längre opinionen och det är ett viktigt skäl till att nej-sidan vann folkomröstningarna på Irland och i Frankrike. Det blir lättare att samarbeta över gränserna, och världen blir allt mer globaliserad. Antalet självständiga stater blir allt större, och det växer fram ett internationellt system som gör världen tryggare.

I den globala framtiden kommer mångfald och anpassningsförmåga vara en stor fördel. EU:s försök att likrikta och slå samman olika länder till en ny superstat går på tvärs mot utvecklingen. EU är ett projekt med rötterna i den första halvan av 1900-talet, och det kan inte reformeras i grunden. Framtiden är global, inte europeisk. Det är dags att göra som Grönland.

Länkar med mycket EU-information

Folkrörelsen Nej till EU www.nejtilleu.se

Nei til EU (Norge) www.neitileu.no

Ungdom mot EU (Norge) www.umeu.no

Folkebevægelsen mod EU (Danmark) www.folkebevaegelsen.dk

Riksdagens EU-upplysning www.eu-upplysningen.se

EUABC www.euabc.com

Litteraturförteckning

Almnaes, Karsten *Historien om Europa* (Historiska media 2006)

Bernitz, Ulf (red) *Introduktion till EU* (Norstedts juridik 2008)

Booker, Christopher och Richard North *The Great Deception* (Continuum 2005)

Caron, Vicki *Uneasy Asylum. France and the Jewish Refugee Crisis, 1933-1942* (Stanford University Press 1999)

Corbelius, Klas *EU-motståndet. Vad? Varför? Vilka?* (Socialdemokratiska EU-kritiker 2001)

Cuadra, Christina *Sjukt vatten* (Europaparlamentet 2002)

Engström, Mats *Maktkamp Europa* (Atlas 2006)

EPA: *Partnerskap eller nykolonialisme?* (Nei til EU 2009)

EU, *allmännyttan och hyrorna* (Statens offentliga utredningar, SOU 2008:38)

Europa: en upptäcksfärd (Europeiska kommissionen 2006)

Fremmer EU freden? (Nei til EU 2007)

Gammal kolonialism i nya kläder – EU:s orättvisa handelspolitik (Folkrörelsen Nej till EU 2009)

Gahrton, Per *Vill Sverige bli län i EU-stat?* (Gröna böcker 1997)

Glasskriget: en serie för ungdomar om ett fredligt Europa utan gränser (Europeiska kommissionen 1998)

Gustavsson, Peter och Sören Wibe *Människan före marknaden – en studiebok om EU:s konstitution och arbetarrörelsen* (Socialdemokratiska EU-kritiker 2005)

Hallberg, Torsten (red.) *Grönland. Mer än bara isberg* (Föreningen Norden 2004)

Helin, David *30 år i folkestyrets tjänste – om Folkebevægelsen mod EU's historie 1972–2001.* (Grevas 2002)

Holm, Jens *EU inifrån* (Nixon förlag 2009)

Johansson, Jan Å *Svarta får i EU-parlamentet* (IND/DEM 2008)

Lissabonfördraget: Så ska EU bli mer öppet, mer effektivt och mer demokratiskt (Regeringskansliet 2008)

Lobby – en rapport om lobbyismen i EU (Vänsterpartiets EU-sekretariat 2009)

Petersson, Olof (red) *Demokrati i EU* (SNS 2003)

”Smalare men vassare EU” blev ”feta och bredare EU” (Miljöpartiet 2008)

- Ström Melin, Annika *Européerna – arvet efter EU:s pionjärer* (Atlantis 2005)
- Stuart, Gisela *The Making of Europe's Constitution* (Fabian Society 2003)
- Sverige som global aktör i EU* (Folkrörelsen Nej till EU 2007)
- The hard sell: EU communication policy and the politics for hearts and minds* (Open Europe 2008)
- Tallberg, Jonas *EU:s politiska system* (Studentlitteratur 2007)
- Torstensson, Gösta *Den raka vägen till EG* (Röda förlaget 1992)
- Torstensson, Gösta *Lärobok om Europeiska unionen – efter Amsterdam* (Gausta förlag 1999)
- Torstensson, Gösta *Mer eller mindre demokrati* (Gausta förlag 2008)
- Torstensson, Gösta *Nicefördraget – EU:s nya grundlag* (Gausta förlag 2001)
- Torstensson, Gösta *Så faller den svenska modellen* (Gausta förlag 2008)
- Toxic Lobby - How the chemicals industry is trying to kill REACH* (Greenpeace 2006)

Denna bok är utgiven av
Tankesmedjan Annorlunda i samarbete med Murbruk förlag.

Tankesmedjan Annorlunda är partipolitiskt obunden
och har som syfte att uppmuntra till EU-debatt
och producera kritiskt granskande material om EU.
www.tankesmedjanannorlunda.se

Murbruk förlag är ett oberoende och
icke-vinstdrivande bokförlag.
www.murbrukforlag.se

Redaktör för boken har varit
Max Andersson, riksdagsledamot (MP).

Medförfattare
Kalle Holmqvist m fl.

Varför finns EU?

Hur styrs EU?

Vad sysslar egentligen EU med?

En stor del av den politik som förs i Sverige bestäms i Bryssel. EU är en av vår tids viktigaste politiska frågor. Samtidigt är den mesta information som finns att tillgå tillverkad av EU självt eller av dess uttalade anhängare.

Imperiet är en kortfattad studiebok om Europeiska unionen, skriven ur ett kritiskt perspektiv.

TANKESMEDJAN ANNORLUNDA
i samarbete med Murbruk förlag